

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECEC

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Naše denarstvo

Čas hiti, obresti na računih se kopičijo dan za dnem, skrbi ni konca ne kraja. Naše denarstvo pa je v veliki večini do skrajnosti imobilizirano in nihče ne ve, kako pravzaprav bo. To negotovo stanje nam ubija živce že dosti dolgo in se ne premaknejo nikamor.

Lani v jeseni smo dobili nove uredbe, ki so imele namen normalizirati položaj na denarnem trgu in napraviti v našem denarstvu red. Toda mesec preteče za mesecem, stvar pa se tudi po zakonitih določilih ne premakne dalje. Do 4. marca so se morali denarni zavodi, ki so bili prej pod zaščito členov 5. in 6. uredbe o varstvu kmeta z dne 20. aprila 1932, izjaviti za sanacijo, odložitve plačil ali izvenkonkursno likvidacijo. Že davno je potekel 4. marec, pa še ni nobene jasnosti. Ni pa bil važen samo ta termin. Uredbe z dne 22. novembra 1933 o zaščiti denarnih zavodov, kreditnih združenj in njih zvez, o ureditvi obrestne mere itd. so sicer že stopile v veljavo, toda na neštevilnih mestih nam manjka še uredb, ki bi odpravile dvojna tolmačenja zakonskih predpisov. Teh uredb je bilo do sedaj izdanih le malo in gospodarsko življenje se razvija naprej po drugih normah, kakor se je prej, in se drži le golih formalnosti. Vzemimo n. pr. uredbo glede obrestne mere, ki določa zamudne obresti z 2%, toda nihče do sedaj ne ve, od kdaj tečejo te zamudne obresti itd.

Omenili smo že 4. marec, ko so se morali denarni zavodi, ki so bili dotlej pod kakršnokoli zaščito izjaviti, za kaj se odločijo v bodoče. Medtem pa je radi dane možnosti prišla cela vrsta novih denarnih zavodov, ki je sklenila zateči se radi nevzdržnih razmer pod nove uredbe, ki jim dajejo zaščito pred upniki, ki je pa seveda lahko samo začasna. S tem se je krog zavodov pod zaščito celó povečal, dočim smo lani v novembru in še kasneje pričakovali, da se bo zmanjšal, saj naj bi po nameri zakonodavca nastopila jasnost glede bodočnosti denarnih zavodov. Tako pa smo danes tam, kjer smo bili, dočim vendar vsi uvidevamo, še bolj pa čutimo na lastnih žepih, da se mora postaviti naše denarstvo na nove podlage.

Obeta se nam že od poletja leta 1932 nov bančni zakon. Če je že takrat obstojala potreba zanj, je ta potreba danes gotovo še večja. Nahajamo se ob prelomu in še nimamo podlag za bodoče delo, kakor tudi ne vemo, kako likvidirati in urediti preteklost. Če se nam že ne zdi potrebno da uredimo preteklost, postavimo vsaj podlago za bodočnost našega denarstva. Gotovo je, da po stari poti ne smemo naprej, tudi ne smemo porabljati starih metod, ker bi nas lahko dovedle zopet do starih napak, ki so bile v nemali meri krivice sedanjih razmer.

Vprašanje bodočnosti našega kredita je še vedno odprto. Vzglede drugih držav nam kažejo, da moratorij ne dosega svojega namena, če ne pridejo za časa njegovega trajanja konstruktivni ukrepi za obnovo zaupanja in kredita sploh. V krajih, kjer so moratoriji, je dajanje novih posojil padlo na minimum. Toda brez novih posojil si ne moremo zamisliti niti likvidacije starega bremena dolgov. Še manj pa novega gospodarskega dviga. Nujno bomo morali slediti onim državam, ki so za finansiranje sedanjih velikih investicijskih del pritegnile k kritju stroškov tudi bodočnost z najetjem novih posojil. Te možnosti pa danes pri nas žal ni, je pa nujen predpogoj za oživiljenje gospodarstva, ki ga vsi zahtevamo in željno pričakujemo. Vedno bolj pa se kaže, da so vsi ukrepi med seboj povezani in da se ne morejo izvajati sami, ampak samo v sklopu splošne gospodarske politike. Ne gre, da bi en ukrep pobijal posledice drugega, ali pa, da bi bil usmerjen na popolnoma drugo stran nego ukrep, ki se je uveljavil neposredno pred njim.

Važno vprašanje, ki še čaka rešitve, je ureditev obrestne mere. Zakonita ureditev novembra lani se pri nas ni dosti poznala razen glede kmetskih dolgov, kjer je bila obrestna mera tudi pri nas več ali manj pod povprečjem. Tudi znižanje obrestne mere Narodne banke februarja letos je prav malo prišlo v prid dolžnikov pri nas. Obrestno mero bo treba urediti na novi podlagi in sicer tako, da bo vsako znižanje prišlo v prid čimveč dolžnikom, poleg tega pa seveda ne smemo pozabiti, da obrestna mera ne sme biti taka, da bi onemogočala zbiranje prihrankov. Važen predpogoj je tudi, ker se obrestna mera ne da enostavno dekretirati, da se spravi v sklad z organskim razvojem našega gospodarstva. Samo formalna določitev obrestne mere ne more biti vedno dobra, ker je treba pač računati z razmerami, kakršne so. To svoje mnenje smo že večkrat poudarjali, vendar smo našli povsod gluha ušesa, čeprav se vedno bolj vidi, da se v gospodarstvu da le malo kaj brez škode dekretirati, če ostanejo v veljavi oni predpogoji, ki so povzročili ekscese. Podobno velja n. pr. glede politike cen pri nas, kjer je na eni strani tendenca k znižanju, na drugi strani pa je polno vzrokov, ki potiskajo cene navzgor. Zato je treba odpraviti tudi razloge, ki povzročajo visok nivo cen. Lahko rečemo, da ima tudi kapital svojo ceno, to so obresti.

V celi vrsti držav na svetu opažamo počasno izboljševanje gospodarskih razmer. Sicer to izboljševanje ni bogve kaj občutno, je pa tu in ga ne moremo zanikati. Vprašanje je, koliko časa bo to trajalo, ker je še vedno mnogo momentov, ki ovirajo razvoj gospodarstva navzgor. Toda, če se bo v svetovnem obsegu začelo spametovanje, ki mora imeti svoj izvor predvsem na političnem polju, potem bo slo izboljševanje v hitrejšem tempu, kot je slo doslej. Seveda pa se je treba zavedati dejstva, da je šla konjunktura po krizah vedno bolj počasni navzgor, kot je pa n. pr. bil tempo nazadovanja. Po dobrih časih vse bolj opažamo poslabšanje, v slabih časih pa ne verjamemo na dvig. To je tudi razumljivo, ker je težko hitro odpraviti vzroke, ki so privedli do sedanjih krize. Še bolj pa je težko, ko ravno sedaj vidimo, da pametna gospodarska politika ne more imeti toliko uspehov, kot bi bilo po njeni izvedbi sami pričakovati, ampak jo ovirajo vzroki drugod, na katere radi pozabljamo.

Medtem ko v Nemčiji vstaja stara Prusija...

Anglo-francoska obrambna zveza

Berlin, 5. jul. b. »Völkischer Beobachter« poroča iz Londona, da se angleška vlada in tudi francoska vlada vedno bolj vidno pripravljata na sklenitev francosko-angleškega obrambnega sporazuma. Čudno se zdi poročevalcu, da spada med zagovornike francosko-angleške zveze tudi znani prijatelj Nemčije lord Rothermere, ki navaja v svojih listih, da Francija potrebuje angleškega jamstva za svojo varnost, ker bo šele potem pristala na zahteve, ki jih stavlja Nemčija z ozirom na pravico do enakopravnosti v oboroževanju. Rothermere celo trdi, da je nemška vlada sama zadovoljna, ako bi prišlo do zveze med Francijo in Anglijo, ker se take zveze ne boji, češ, da Nemčija nima namena kdaj napasti niti Francije niti Anglije.

Znano je tudi, da je vojni minister lord Hailsham na eni zadnjih ministrskih sej zelo odločno zahteval, da naj člani vlade vendar pazijo in da naj ne napravijo ničesar, kar bi moglo Francijo od Anglije odtujiti in sporazum med obema državama otežiti. Kot raz-

log je vojni minister navedel, da po mnenju angleškega generalnega štaba angleških otokov ni mogoče braniti proti francoskim napadom, kakor recimo ni mogoče braniti Kanade proti Zedinjenim državam. Približevanje Francije k Rusiji je angleški generalni štab še bolj utrdilo v mnenju, da je treba ostati s Francijo v ozkih stikih. Lord Hailshamova politika je torej v angleški vladi prevladala in zunanji minister se ji je moral prilagoditi.

Pravijo, da je s tem tudi v zvezi Mac-Donaldov bolezenski dopust. Mac-Donald je stari idealist, ki je zaverovan le v Zvezo narodov in odklanja vsako drugo zvezo. Njegov odhod s političnega torišča, vsaj za par mesecev, je porinil lord Hailshama popolnoma v ospredje in zadnji obisk francoskega šefa generalnega štaba generala Weyganda priča, da hoče odslej Velika Britanija bolj resno delovati v smislu skrajšnje obrambne zveze med Anglijo in Francijo. Morda hoče angl. vlada na ta način polagoma zopet iztrgati Francijo iz ruskega prijateljstva.

Poročevalce trdi tudi, da odpotuje v kratkem večje število višjih generalštabnih oficirjev iz Londona v Francijo, kjer »hočejo obiskati bojna polja«, in da je to potovanje v zvezi s sklenitvijo obrambne zveze. Tudi potovanje francoskega zunanjega ministra Barthouja v London ima podobne namene.

Barthou v Londonu

London, 5. junija. b. Francoski zunanji minister Barthou, ki pride v nedeljo popoldne v London, bo pričel v ponedeljek svoja pogajanja z zunanjim ministrom Simonom v Foreign Office. Politični urednik »Stara« smatra, da bo Barthoujev obisk v Londonu imel dalekosežne spremembe v angleški zunanji politiki. Barthou prihaja v London z močnim zaupanjem, da ustvari angleško-francosko zvezo in doseže sodelovanje Anglije v pakih o vzajemni pomoči. Nobena tajnost ni, da njegova prizadevanja za ožje angleško-francosko sodelovanje nekateri člani angleške vlade simpatično pozdravljajo, tako, da so izgledi za uspeh precejšnji, večji, kakor se je prvotno mislilo.

Po krvavi soboti v Nemčiji

„Mrzli Papenov puč“

Zanimiva razkritja o političnem ozadju krvavega pokolja
Razpust SA oddelkov je bil potreben v interesu svetovnega miru

Praga, 5. julija. TG. Semkaj je prišla iz Berlina vplivna diplomatska osebnost, ki razpolaga zanesljivimi podatki o krvavih pokoljih v Nemčiji, ki jih imenuje »mrzli Papenov puč«. Imenovani diplomat zatrjuje, da sta obstojali v Nemčiji na desnici dve struji nezadovoljnih, in sicer

1. skupina Papen - Hugenberg, ki je stala na stališču, da je treba Hitlerja pridobiti na svojo stran in proti narodnosocialistični stranki ter znanim SA napadalnim oddelkom;

2. skupina Schleicher, ki je zahtevala konservativno vlado brez Hitlerja in brez njegove stranke, oziroma njegovih SA napadalnih oddelkov.

Hindenburg je stresel s pestjo

Papen je bil pred par tedni pri predsedniku Hindenburgu in ga končno prepričal, da mora Hitlerja pozvati k sebi in mu predložiti globoko nezadovoljnost desničarskih krogov. Hindenburg da je to storil in je Hitlerja v reškem tonu opomnil, da je treba, da nasilstva SA oddelkov prenehajo, da je treba napraviti nemudoma konec demagogiji Göbbelsa in Göringa, da je treba ustaviti razrušilno protikoloniško delovanje klike okrog Alfreda Rosenberga. On, Hindenburg, da tega ne bo več trpel in da postavlja Hitlerja pred izbiro, da naj na radikalen način in takoj spravi stvari v red, ali pa naj se takoj umakne.

„Razpustite SA oddelke!“

Hitler je prišel od Hindenburga ves prepaden in se je takoj obrnil na von Papena po nasvet. Von Papen mu je odgovoril, da si mora Hitler zaupanje predsednika Hindenburga pridobiti nazaj s tem, da enostavno razpusti SA napadalne oddelke. Hitler se je po daljšem premišljevanju za to odločil in ukazal naprej, da morajo SA oddelki na dopust, da s tem pridobi časa. Med tem pa se je von Papen obrnil na Mussolinija in ga obvestil o položaju v nemški državi. Na podlagi teh Papenovih obvestil je prišlo do beneškega sestanka med Mussolinijem in Adolfom Hitlerjem.

Takoj po beneškem sestanku je prišel Papenov znameniti govor v Marburgu. Hitler se je delal nevednega, presenečenega in je hotel končno to izriniti, da bi nastopil proti konservativcem. Toda von Papen ga je prehitel, ker se je naenkrat pojavil pred Hindenburgom in mu prinesel na slovesen način in v spremstvu konservativnih ministrov von Neuratha in Schwerin-Krossigka svojo in svojih ministrov-tovarišev ostavko. Hindenburg odstopa in sprejel in je zopet vse razburjen poklical k sebi Hitlerja, mu zagrozil, da ga bo odstavil kot kanclerja, če svoje obljube ne izpolni in SA oddelke ne razpusti. Da reši svoje kanclersko mesto, se je Hitler odločil, da se ukloni in da napadalne oddelke razpusti.

Rohmov upor

Toda med tem, ko so se vršile intrige v konservativnem taboru, intrige, ki jim je Hitler še podlegel, tudi vodje SA napadalnih oddelkov niso mirovali. Röhm in njegovi radikali so prvič bili s Hitlerjem nezadovoljni, ker na socialnem polju ni uresničil niti najmanjše pičice narodnosocialističnega programa. Röhmovci so namreč hoteli razlastiti vse velesposetve in delavsko-stanovski vpliv na veliko industrijo v državi. Ko so videli, da jim grozi še razpust, so sklenili, da se uprejo in da sami izvedejo program stranke brez Hitlerja.

Hitler se rešil pod streho desnice

Oba pokreta, Papenov in Röhmov, ki jima je posredno koristil tudi Schleicherjev, sta dosegla svoi

vrhunec pretekli teden, ko se je Hitler odločil, da reši kanclersko mesto s tem, da obrne hrbet svoji lastni stranki in se skrije za suknjiče konservativcev in razpusti SA oddelke. Röhm pa je že sklenil, da poskusi zadnje, da jih reši. Hitlerju je bil to dobrodošel povod, da je pod pretvezo »zarote« udaril po voditeljih SA oddelkov in jih zaporedoma dal postreliti, namesto, da bi jih moral pošiljati na dopust, oziroma jih enostavno odpustiti. Göring pa je isto priliko porabil tudi za to, da je »odstranil« tudi nekaj osebnih sovražnikov na desnici, a ni mogel do konca, ker ga je v njegovem »delovanju« zaustavila Hindenburgova redna vojska. To je zgodovina »Papenovega mrzlega puča«, ki je prav za prav uničil narodni socializem, Hitlerja pa spravil pod streho pruskih junckerjev.

SA-oddelki in svetovni mir

London, 5. julija. TG. »Daily Mail« objavlja poročilo svojega berlinskega dopisnika, po katerem je sobotni pokol v Nemčiji imel svoje vzroke deloma tudi v inozemstvu. Intrigant da je bil Hitler sam, ki je svoja zaupnika v Ribbentropa poslal v Pariz, da se pogaja o razorožitvenih vprašanjih. Francoska vlada mu je odgovorila, kot odgovarja že leta in leta, da naj Nemčija razpusti svoje civilno-vojaške organizacije, to je predvsem milijonsko armado SA. Von Ribbentrop je odgovoril v Parizu, da bo morda že v najkrajšem času v stanu prinesiti otipljive dokaze, da hoče Hitler SA oddelke zares razpustiti. Ko so vodje SA oddelkov slišali, da jih je Hitler izdal, da je obljubil inozemstvu in tudi Hindenburgu njihov razpust, so sklenili samoobrambo, ki jo je Hitler le prerad porabil za povod, da se z masakriranjem večine vodij SA za vedno iznebi vseh protivnikov, ki bi ga ovirali v izpeljavanju svoje obljube, ki jo je dal v Parizu in predsedniku Hindenburgu.

Žrtve pokolja Imena umorjenih ne bodo objavljena

Dunaj, 5. julija. B. Korbiro poroča iz Berlina, da je š sklenjeno, da se ne objavi uradni seznam onih oseb, ki so bile na povelje Hitlerja umorjene od sobote na nedeljo. Zunanji dopisnikom pa Korbiro priznava, da znaša število na povelje umorjenih oseb 46. V tem številu pa niso šteti oni, ki so se ob priliki aretacije uprli in so bili ustreljeni, kakor tudi ne število samomorilcev, ki so bežali iz življenja zaradi strahu pred nemškim terorizmom. Če se upoštevajo tudi ti, znaša skupno število žrtve nemške revolucije 80 mrtvih. Število aretiranih pa je doseglo 3000, od katerih jih pride 150 do 200 pred strankino sodišče, vsi ostali pa bodo zaenkrat internirani.

Nova režimska milica

Po poročilih tukajšnjih listov se na merodajnih mestih v Berlinu trdi, da za sedaj ne bodo izvršene nobene spremembe v Hitlerjevem kabinetu. Novi poveljniki napadalnih čet Lutze vstopi v vlado, kar se smatra za likvidacijo napadalnih čet. Bivši poveljnik Röhm je bil minister v državni vladi na temelju zakona, ki je narodno-socialistično stranko identificiral z državo. Ta zakon je preklican, ne izključuje pa se, da bo takoj, ko se bo osnovala nova režimska milica, zakon postal ponovno veljaven in bosta takoj poveljniki te milice

Hindenburg odstopi?

Veliko naslednikov se oglašajo

Berlin, 5. julija. TG. Vedno bolj se potrjujejo vesti, da namerava predsednik Hindenburg, ki so ga zadnji dogodki silno potrl, odstopiti. V dobro počutenih krogih trdijo, da bo odstopil 2. oktobra, ko bo dovršil 87. leto svoje starosti, in da ostane na svojem posestvu v Neudecku. Prijatelji predsednika

zatrjujejo, da se je Hindenburg izrazil, da mu je padel kamen od srca, ko je slišal, da je bil Röhm odstranjen, ker se mu je vsled svojega življenja naravnost stidil. Tudi o njegovem nasledstvu že mnogo razmišljajo. Eni trdijo, da je zapisal Hindenburg v svojem testamentu, naj bo njegov naslednik von Papen, drugi hočejo vedeti, da bo prevzel predsedniško mesto Hitler sam, tretji zatrjujejo, da mu bo nasledil general Blomberg, ki je igral vodilno vlogo v zadnjih dneh. Govorice se širijo tudi o kandidaturi princa Filipa Hesenskega, ki je poročen s hčerko italijanskega kralja in je intimen Göringov prijatelj. Nemčija se z velikimi koraki bliža času, ko bo v njej zavladal stari pruski duh.

kakor tudi poveljnik napadalnih oddelkov zasedla ministrska mesta v državni vladi.

Vesile protestirajo

Pariz, 5. julija. b. Berlinski poročevalci »Matina« poročajo, da je francoski poslanik v Berlinu Francois Poncet obiskal nemškega zunanjega ministra von Neuratha in protestiral zaradi pisanja nekaterih nemških listov, da je bila v zvezi z zaroto tudi Francija. Zunanji minister von Neurath je protest sprejel in se zahvalil francoskemu poslaniku za obisk ter izjavil, da obžaluje, ker je nemški tisk v zvezi z zadnjimi dogodki osumil in napadel Francijo, da je bila v zvezi z zaroto in je prepričal Ponceta, da se to ne bo ponovilo. Slično zadoščenje je dobil tudi britanski poslanik.

Gospodarski diktator

Berlin, 5. julija. p. V zadnji seriji novih zakonov so nemški listi skoraj popolnoma zamolčali zakon, s katerim dobi nemški minister za narodno gospodarstvo tako generalno pooblastilo, da je praktično neomejeno. Nemško gospodarsko ministrstvo pripravlja zopet novo reformo gospodarske organizacije, ker je sedanji sistem pokazal sumljive razpoke. Po inozemskih komentarjih sodeč pa bo novi zakon pripravil pot za nacionalizacijo nekaterih podjetij. Seveda je zakon tako splošno stiliziran, da je nemogoče vedeti, na kaj se ho nanašati.

„Avstrijska legija“ – razgnana

Röhmov upor je služil kot sijajen povod, da se iztrebi tudi ta skupina, ki je že toliko časa motila mir v srednji Evropi

Dunaj, 5. julija. TG. Tukajšnji listi prinašajo podrobne vesti o tem, kako je bila razorožena tako zvana avstrijska legija v Monakovem. Hitler jo je dal neusmiljeno razorožiti, na kar so legionarje razdelili v tri skupine in so vsako poslali v drug koncentracijski tabor, kjer jih strogo nadzorujejo.

Obenem poročajo listi, da je avstrijska legija postala v zadnjem času Hitlerju zelo nevarna. Ne samo, da se je vmešavala v notranjo politiko Nemčije, ampak je neprestano pošiljala pritožbe tako Röhmju in predsedniku bavarske vlade, kakor tudi Hitlerju samemu, pritožbe, da zelo slabo ravna jo v njo in da potrebuje denarja. Legija se je v zadnjem momentu približala Röhmju, da se strmo glavi Hitler. V isti noči, ko je bil Röhm prenehan in ustreljen, je general von Epp, predsednik bavarske vlade, aretirati vodje avstrijske legije. Gre v prvi vrsti za Habichta, ki je bil „inspektor za Avstrijo“ in je držal zveze z Röhmom.

Zdi se pa tudi, da so upravičene govorice, ki pravijo, da je bila avstrijska legija predmet razgovorov med Hitlerjem in Mussolinijem v Benetkah. Hitler ni odobral terorističnih metod Habichta in Mussolini ga je v tem le še bolj urdil. Vendar pa Hitler ni imel nobenega sredstva, da bi delovanje avstrijske legije potlačil. Zdi se, da je legija razgnana, upajo na Dunaju, da se bodo odnosi med Avstrijo in Nemčijo izboljšali. Seveda se to ne bo zgodilo takoj, ker iz Monakova ne morejo nadzirati in voditi delovanja nacionalno-socialističnih teroristov, ki imajo avstrijsko državljanstvo in o katerih se ne ve, ali se bodo pokorili navodilom iz Monakovega oziroma iz Berlina ali

ne. Vendar pa je upravičeno upanje, da bodo od slej teroristični atentati v Avstriji ponehali in da bodo, ker ne bodo imeli več podpore iz Berlina, kmalu ugasnili.

Zdi se torej, da je Hitler uporabil upor Röhma tudi za to, da nepravi neškodljivo avstrijsko legijo, ki je tako zelo motila njegove politične račune.

Nove „odstranitve“

Dopisnik »United Pressa« poroča, da so po njegovih informacijah ubite še sledeče osebe: general von Lossow, polkovnik von Seifert, bivši bavarski notranji minister Stasel, pater Müller, ki je bil v januarju letos obojen na 9 let težke ječe radi protinarodno-socialistične propagande. Aretirani pa so še sledeči: vodja bavarskih monarhistov grof Gutenberg, baron Karlin, baron Redwitz in von Humboldt, ki so vsi znani monarhisti. Za njih usodo ne ve nihče. Med njimi pa se nahaja tudi sotrudnik zunanjega ministra von Neuratha svetnik Paschmann, ki je bil še tiska v zunanjem ministristvu.

Hitler duševno poltačen

London, 5. julija. b. Dopisnik »Associated Pressa« poroča iz Berlina, da so narodno-socialistični vladni krogi v velikih skrbih zaradi zdravstvenega stanja drž. kancelarja Hitlerja. Po zadnjih dogodkih so se pojavili pri državnem kancelarju znaki velike duševne depresije. Zdravniki so nasvetovali Hitlerju, da odide na dopust.

Za lažje razumevanje dogodkov v Nemčiji

SA in SS - kaj je to?

Za točno razumevanje nemških dogodkov potrebujemo tukaj kratko pojasnilo o organizacijah SA in SS, ki se njihova imena neprestano ponavljajo v vseh časopisnih poročilih.

SA (Sturm-Abteilung) ali napadalni oddelki so bili ustanovljeni leta 1921 kot zasebna straža narodno-socialistične stranke, ki naj skrbi za red na strankinih zborovanjih in jih varuje pred dejanskimi napadi političnih nasprotnikov. Napadalni oddelki so torej oborožena vojska stranke. Nastopili so zaporedoma v velikih pouličnih bojih, borili se v prvih letih celo proti državnim policijam, bili večkrat razpuščeni in zopet obnovljeni ter so se z naraščanjem stranke razvili v veliko ljudsko armado, ki je bila čisto odvisna od strankinega vodstva. Ko je prišel Hitler na oblast, je štela ta armada nad dva milijona članov, ki so bili po zgledu redne vojske razdeljeni v čete, stotnije, bataljone, polke, divizije (Gruppe) in armadne zbornice (Obergruppen). Na čelu vsakega oddelka so stali odgovarjajoči »Führerje« čet itd. gor do Obergruppenführerjev (armadnih vodij). Hitler sam pa je bil njihov vrhovni poveljnik s šefom štaba, ki je bil umorjen Röhm. Nekaj stoletij jih je bilo v stalni službi, med tem ko so ostali brez dan opravljal svoje posle in so šli le zvečer na redne enolične večerne vaje. Pripravljeni so pa morali biti na vsak poziv od vsaki uri.

Ker so SA, torej napadalni oddelki, bili na razpolago strankinemu vodstvu in je Hitler hotel tudi v stranki izvesti nabele izključne avtoritete vrhovnega vodi-

telja, je hotel imeti tudi posebne oborožene čete, ki bi ne bile na razpolago stranki, marveč izključno le njemu samemu. Zato je leta 1926 ustanovil tako imenovane SS (Schutz-Staffeln) ali obrambne oddelke ali še boljše rečeno »črna garda«, kakor so takoj imenovali te četnike zaradi njihove črne uniforme, medtem ko je SA bila obložena v rjavo. Za SS ali črno gardo so veljali posebni, zelo strogi predpisi, tako, da se lahko imenuje elitna četa, ki je morala biti pripravljena, da gre takoj v smrt na povelje Hitlerja — Führerja.

SA je bila ljudska armada, SS izbrana elita, in med njima ni vladalo najboljše razmerje, ker so SA — proletarska vojska — gledali po strani na SS — gosposko vojsko — in narobe. Nasprotno SA — ljudske vojske — do redne nemške vojske (Reichswehr) je bilo veliko, medtem ko so SS — elitna garda — obdržali z redno vojsko dobre slike.

Pri zadnjih dogodkih v Nemčiji je Hitler navedel na SA, ker mu je zrasla čez glavo in ogrožala njegov položaj. V svoje namene je torej uporabil poleg redne vojske (Reichswehr) tudi in v prvi vrsti svojo zvesto »črna garda« SS, ki je v vidnim veseljem ubogala, aretirala osovražene vodje SA in jih postrelila. SA je v Nemčiji edaj uničena. Ostane kot zaolomba vlade le še Reichswehr in »črna garda« SS in seveda državna policija. Hitler se je s krvavo soboto ločil od ljudske vojske, ki mu je pomagala do oblasti, in se skril za redno vojsko in za svojo zvesto »črna garda«.

Dr. Renner izpuščen

Dunaj, 5. julija. p. Bivši avstrijski zvezni predsednik ter predsednik parlamenta dr. Karel Renner je bil danes izpuščen iz zapor.

Revolverji v debati španskega parlamenta

Madrid, 5. julija. b. Vlada je končno izvajala zmago v parlamentu in so vse kombinacije o vladni krizi padle v vodo. Seja kortezov je trajala od večeraj zjutraj do pozno v noč. Večkrat je prišlo do burnih scen, tako, da je predsednik kortezov Alba komaj miril razburjene duhove. Bivši minister Pietro je celo potegnil za revolver in hotel streljati v nasprotnike, pa so ga pravočasno razorožili. Predsednik kortezov Alba je moral zaradi nastalega hrupa prekiniti sejo. Šele po daljšem odmoru je zopet nastal red in mir in se je seja nadaljevala. Vlada je postavila vprašanje zaupnice, ki ji je bila izrečena z veliko večino glasov. Kortezji so odšli na počitnice, ki bodo trajale do oktobra.

Nesreče, nemiri...

Rim, 5. julija. p. V bližini Salerna so otroci na skrivaj odpeljali nekemu posestniku konje s kočijo vred. Na poti pa so se otrokom konji spasilili ter zdrveli po cesti in naleteli na nasproti se bližajoči brzi vlak, ki jih je povozil. Konji so bili popolnoma razneseni, mrtvih pa je tudi vseh pet otrok, ki so se nahajali na vozu.

Rügen, 5. julija. p. Nek posestnik kredolomov je izrazil grozovit samomor. Vse žepce si je nabasal z dinamitom ter se podal na kraj, kjer so delavci že pripravili vse potrebno za razstrelitev večjega krednega masiva. Dinamit se je ugal in je nastala strahovita eksplozija, ki je napravila tudi na oddaljenih hišah veliko škodo. Hiše so se tresle kot pri potresu.

Saarbrücken, 5. julija. p. Tu je prišlo do večjih spopadov med orožništvom in demonstranti. Vrh se je namreč shod socialistično-komunistične večerice, toda za udeležence ni bilo dovolj prostora v zaprtih prostorih in so hoteli zborovati na ulici, to je pa prepovedano orožništvo in je prišlo do spopadov, ki so zahtevali več ranjenec.

Amsterdam, 5. julija. b. Večraj je v raznih krajih prišlo do nemirov in spopadov s policijo. Te nemire so izzvali komunisti. Policija je ustrelila izredno energično in je nekoliko demonstrantov ranila, večje število pa jih je aretirala. (Ta vest prihaja iz nemškega vira. — Sp. ura)

New York, 5. jul. b. Tudi letošnja proslava ameriške narodnega praznika se je končala z zaneseno bilanco nesreč. Zaradi prevelikega prometa je prišlo na ameriški praznik ob življenju nad 100 ljudi, hudo ranjenih pa je bilo prav tako nad 100 ljudi.

New York, 5. jul. AA. Pri Ansgaru (Iowa) je strahovito izletniško letalo. Pet ljudi se je ubilo.

Dunajski vremenski napoved: Pretežno jasno. Temperatura bo narasla.

Zagrebski vremenski napoved: Spremenljivo oblačno (jasno, lahno oblačno), stalnice. Temperatura zmerna.

Nekaj misli o naši srednji šoli

I.

Če si učitelj na srednji šoli danes odkrito srčno in neposredno ogleda svoj položaj v šoli in med učenci, mu postane večkrat silno neprijetno. Ta neprijetnost doseže svoj višek, ako pristno doživi, da je v šoli nepotreben, t. j. da ga učenci prav nič ne rabijo in da bi s lahkoto izhajali brez njega. Se težje pa je učitelju tedaj, če se k občutku osebne nepotrebnosti pridruži še drugi stvarnejši vidik, ki mu pove, da je tudi s predmetom, ki ga v šoli poučuje, prav tako. Če pa začuti učitelja, da učenec njegov predmet nič ali pa prav malo pomeni, da je pač le eden med šolskimi predmeti, katerih se mora učiti, potem je tako spoznanje in doživljanje najhujše, kar ga sploh more doleteti. Saj lahko razumemo, kaj pomeni resničnemu učitelju spoznanje, da stoji njegov predmet nekako ob strani učenčevega interesa, posebno še, če se učitelj dobro zaveda svoje dolžnosti v šoli, da bi namreč s duhovnimi vrednotami svojega predmeta kulturno bogatil mlade ljudi in ustvarjal v njihovi duši osebno kulturnost.

In vendar se ne zgodi tako redko, da obentoju srednjošolski učitelji nekako obupu podobno doživlje ob načinu šolskega dela, ob neinteresu mladine za šolske predmete in za šolo sploh. Saj ne bi bili nikako obtoževanje, temveč le ugotavljanje dejstva, če rečemo, da je redišče zanimanja srednjošolske mladine marsikje premaknjeno iz šole v pristno in resnično življenje. Vem, da je bilo v bistvu vedno tako, da je mladina močno zanimala življenje in da je živel zato vedno dvojno življenje, eno v šoli in eno izven nje, v organizacijah, pri igrah, pri življenjskih problemih in idejah, v literaturi, v umetnosti sploh, v znanosti itd. Toda mislim, da takega razkola med šolo in življenjem že dolgo ni doživljal niti dijak niti učitelj. In v tem vidim posebno tragiko šolskega dela, da se ne moreta najti in znati neko učitelj in učenec, temveč sta oba razočarana drug nad drugim in se tudi pritožujeta drug čez drugega. Učenec toži, da stoji šola izven življenja, da je življenje tako zelo razgibano in bogato, tako polno nujne rešitve potrebnih problemov, ki so vitalne prežeti, da je postala šola neplodna in da mladega človeka sploh ne more več zadovoljiti. Učitelj pa toži, da je mladina preveč sredi življenja, da ji ni nič več mar za duhovne in objektivne vrednote tiste kulture, ki se kaže v šolskih predmetih in od koder bi mogla črpati veljavnostne ideje, s katerimi bi motrila in presojala hitro tekoče vsakdanje življenje in njegove probleme. Učitelj pravi, da živi mladina preveč v vsakdanjosti, mladina pa pravi, da drugače niti ni mogote; in učitelj bi mladini rad dal stalne vidike za presojo tega življenja, do katerih bi jo pripeljal vsak po svojem šolskem predmetu, mladina pa pravi, da takih splošnoveljavnih vidikov in idej ne potrebuje, ker hoče dela v praktičnem življenju.

Ne rečem, da je to edini razkol med mladino in šolo, lahko pa trdim, da je to eden najvažnejših in za učitelja najtežjih razkolov, radi katerega se večkrat vprašuje, ali ima sploh še smisla, da poučuje in daje svoja osebna spoznanja tistim, ki jih

ne potrebujejo in zato ne sprejemajo kot resnično izobrazbeno in vzgojno last. Ker ima vsak šolski predmet tudi svojo vzgojno plat, zato čuti učitelj, da se mu mladina vzgojno nekam odmika in da stoji sam smešno osamljen kot »tradicijni človek« (tako ga naziva mladina). In stoji tako ob strani, čuti, da me mladina, kateri bi hotel stvarno pomagati, gleda nekam po strani, ker ali ne ve, če mi sme zaupati, ali pa mi že vnaprej zaupati neče, to za učitelja gotovo ni prav nič prijeten položaj, posebno, če hoče biti še vzgojitelj in vodnik mladine. Saj si prav nič ne mislim takega učitelja, ki bi že radi svojega učiteljskega poklica hotel biti za vsako ceno tudi vzgojitelj in vodnik, temveč človeka, ki ima tudi kaj v sebi, da bi stvarno mogel postati nekomu duhovni vodnik. Učitelji pač že dolgo dobro vedo, da nima nikakega smisla hoteli biti vodnik drugim, ker je nenamensko vzgojno vodstvo vedno boljše od namenskega.

Prej označeni razkol med mladino in šolo skuša izraziti teoretična pedagogika z vprašanjem po razmerju med šolo in življenjem; ali naj šola življenje vodi ali samo spremlja? Na to vprašanje odgovarjajo nekateri ekstremno tako, da naj šola spremlja življenje, da naj bo bližja resničnemu življenju, da naj segajo valovi nemirnega življenja in njegovih problemov in težav tudi v šolo in k učni ter vzgojni snovi posameznih predmetov. Ta odnos skušajo izraziti z nacelom čim večje življenjske bližine, katere maksimum najdemo v ruski produktivni šoli. Drugi pedagogi pa po nasprotno mnenja, da je šola vendar oblikovalnica človekovega duha in duševnosti, da stoji nekam pravilnostno in normativno nad življenjem in da je njena življenjska naloga, da po učenih in gojenih skusa tudi voditi in urejevati sodobno življenje. Dokler ostanemo samo pri tako izraženih težnjah obeh vrst pedagogov, toliko časa vidimo na obeh straneh nekaj pravičnega in dobrega in bi se težko odločili ekstremno samo za eno smer. Če pa prenesemo obe nacelni pojmovanji v šolsko prakso, se pokažejo izraziti razkoraki v drugi smeri. Pri prvi smeri, ki zagovarja čim večjo bližino med šolo in življenjem in govori o šoli kot o delu in izrazu resničnega življenja, se pokaže neko popuščanje napram usmerjenosti mladine, ki je vedno bližja življenjskemu toku in je vsa zajeta od življenja, od njegovih skrbi in težav, od njegovih krivic in izrabljanja itd. Ta struja zelo rada potegne z mladino, ki kriči, da je v šoli vse preveč »morije in miselnega abstrahiranja, in kar naenkrat smo sredi hlaskanja po življenju, po njegovih težavah in krivicah, po dnevnih dogodkih in načrtih itd. Ta način dela in ta program zanj pa bi z nujnostjo vedel le do periferij in zunanjih plati življenja, ki bi se zato pokazale v preveliki površnosti in le v prvem pogledu. Šola bi dobila nekaj namenskega in tendencioznega, ker bi hotela spremljati le po trenutnih in aktualnih dogodkih, ki so za človeka sicer zelo važni, ker posegajo v njegovo socialno in gospodarsko življenje, so pa vendarle samo trenutni in izolirani ter jih zato ni mogote in jih tudi ne smemo gledati in reševati zase in vsakega posebej.

Seja Narodne skupščine

Zakonski osnutek o mestnih občinah

Belgrad, 5. julija. m. Na današnji seji je bilo sporočeno, da sta prometni in zunanji ministar narodni skupščini predložila zakonske osnutke konvencij z vsemi podonavskimi državami glede donavske komisije. Po dveh Kešeljevičevih interpelacijah se je takoj prešlo na dnevni red in se je pričela debata o zakonskem osnutku o mestnih občinah.

Uvodoma je kratko govoril notranji minister Žika Lazić, ki pravi, da ima tudi ta načrt nalogo, da odstrani dosedanje neenotnosti v tozadevni zakonodaji in postavi vso samoupravo na enotno podlago. Ta zakonodaja naj bo tudi sodobnejša. Novi zakonski osnutek pravi, da imamo v državi 64 mest in se v bodoče novo mesto lahko ustanovi samo s posebnim zakonom. S prehodno dobo treh let se bo lahko omogočilo, da se mesta vrnejo pod zakon o vaskih občinah. Drugič je po sistem tega zakona sličen zakonu o občinah. Število mestnih odborov se giblje od 27 do 72. Dve tretjini se volita: proporcionalno po d'Hontovem

Drobne vesti

Belgrad, 5. julija. AA. Jugoslovanski inženjerji, ki so sodelovali na 8. kongresu zveze slovanskih inženjerjev v Sofiji in ki so zdaj na potovanju po Bolgarskem, so danes prispeli v Plovdiv.

Belgrad, 5. jul. AA. Trgovinski sporazum med kraljevino Rumunijo in kraljevino Jugoslavijo je vnovič podaljšal za šest mesecev, to je od 1. julija do konca leta.

Belgrad, 5. julija. m. Dne 22. t. m. bo tukaj občni zbor Zveze avtobusnih podjetij. Udeležilo se ga bo nad 300 delegatov. Na občnem zboru se bo razpravljalo o težki krizi zaradi visokih davčnih obremenitev.

Pariz, 5. julija. b. Po vrsteh iz Berlina je podal sedanjim nemški poslanik v Washingtonu dr. Luther ostavko. Govori se, da bo njegovo mesto zasedel dosedanj sekijski šef v zunanjem ministristvu dr. Deekhof.

Utrinki

JAVNO MNENJE IN NOTRANJE PREPRIČANJE.

»Revue des Deux Mondes« piše: Tretje carstvo je prilatilo javno mnenje do skrajnosti, toda notranjega prepričanja ni zlonitja. Gotovo učinkuje zelo učinkovito razne kazni, kakor 20 mark za odsotnost pri javnih režimskih manifestacijah. Imajo pa ta sredstva tudi za posledico, da večkrat streljajo preko cilja. Sedanjí gospodje Nemčije vidijo, da se neizbežno bliža trenutek, ko bodo morali avtokrati popolnost doseženih rezultatov bridko občalovati.

PREPREDNI SPOMENIKI.

Trogična smrt kralja Alberta I. je razburila Belgijo. V Bruslju je bil izvoljen odbor, ki mu je sklenil postaviti spomenik v vseh glavnih mestih devetih belgijskih dežel. Izmed predloženih načrtov je odobril odbor onega, ki najbolj ugaia okusu povprečnega, od umetnosti oddaljenega mešana: kip kralja na konju in naokrog napol obložene starokopitne muze z lovorikami, palmami ali ugašenimi bakljami. Ta načrt je zelo razburil belgijsko akademijo umetnosti. A bila je brez moči. Naposled je ohladil navedenje in rešil domovino nesreče novi kralj Leopold III. Obeležil je predsednika vlade, da bo zgradila zveza bojevnikov

sistemu, eno tretjino pa postavi nadzorna oblast. Predsednik občine se voli neposredno in je to spremembo vnesel v zakon skupščinski odbor in se zato stavlja na čelo liste. Če se pa mesto predsednika izprazni v času poslovne dobe občinskega odbora, potem voli novega predsednika odbor. Nato je notranji minister govoril o nalogah podpredsednikov mestnih občin in poudarjal spremembo, da imajo mesta z nad 50.000 prebivalci določiti s posebnim statutom podpredsednikov delokrog. V tem primeru se voli podpredsednik občine prav tako kot predsednik. Nato je notranji minister govoril še o delokrogu mestnih občin. Poudarjal je, da določa ta zakonski osnutek samo načelne odredbe. Podrobnosti so prepustene mestnim statutom, s katerimi se bo tudi opredelilo, katerim uradniškim mestom gre pravica pokojnine. Minister prosi skupščino, da sprejme zakonski osnutek, da se nato lahko preide k organizaciji banovinske samouprave. Prihodnja seja bo jutri ob 10. Dnevni red je isti.

Velehrad, 5. julija. p. Danes se je vršila v velehradski katedrali slovesna maša ob obletnici smrti pokojnega nadškofa Stojana. Udeležila se je ogromna množica ljudstva, vsi senatorji in poslanci slovanske ljudske stranke, velehradski opat ter opat Bazina iz Brna.

Sofija, 5. julija. b. Ministrski svet je sklenil, da podaljša zakon o žitnem monopolu v Bolgariji, ki je potekel 30. junija, za nadaljnje 4 mesece.

Klaipėda (Memel), 5. julija. p. Novi direktorij za klaipėdsko ozemlje je odstavil celo vrsto nemških uradnikov, ker so bili vpisani v preprovdane stranke. Število odpuščenih uradnikov cenijo Nemci na 150. Gre predvsem za člane narodno-socialistične stranke.

Leipzig, 5. julija. p. Pred tukajšnjim najvišjim nemškim sodiščem neki odvetnik ob prihodu senata v dvorano ni hotel pozdraviti z dvigom roke. Zaradi tega so ga izključili od vseh razprav pri najvišjem sodišču.

kralju Alberta spomenik na nekdanji fronti, da bo ostala nedotaknjena kot spomenik tudi usodna stena od Marche-les-Dames in naprosil odbor za počastitev spomina kralja Alberta, da bi rajši zgradil moderno znanstveno knjižnico. To bi bilo najbolj všeč pokojnemu kralju, ki je živel za književnost in znanost. Ministrski predsednik je sporočil odboru, to kraljevo željo s pripombo, da ne mara koberška dinastija preveč spomenikov kralju Albertu.

BOLJSEVSKA KRUTOST.

Centralna uprava Komsomola (komunistična mladinska organizacija) je sedaj ob potetku žetve izdala poziv na vse člane, da naj sodelujejo pri spravljanju krompirja in žita. To sodelovanje, pravi okrožnica, je za vsakega neomejeno. Vsa, ki bi del sadežev prikril, pa čeprav gre za njegovo lastno žetev, ga je treba takoj naznaniti krajevni oblasti. Ruski listi tudi že poročajo o nekem slučaju »odlične discipline«. Pronija Kolibin, 13-letno dekletce je naznanilo vsakemu sosedu, da je njena mati skrila nekaj pridelanega žita. Nesrečna žena je bila takoj poslana na 3-letno prisilno delo v Sibirijo, hčerkpa pa, ki je mater naznanila, je dobila denarno nagrado in njeno ime je bilo objavljeno v listih Komsomolcev...

Prestolnica Slovenije slavi slovanska blagovestnika

Ljubljana, 5. julija.

V zadnjem času doživljamo tudi v Slovencih močnejši razmah Cirilmetodijske ideje, povezane z idealom vseslovanke verak. skupnosti. Doživeli smo tudi prva vidna znamenja: preteklo nedeljo je bila posvečena prva župna cerkev na čast slovanskima apostoloma Cirilu in Metodu, danes pa se je njun god prvič praznoval kot velik narodno-verški praznik.

Sprejem lavantinskega vladike

Pred novo župno cerkvijo pri sv. Krištofu se je davi ob 9 zbrala velika množica vernikov, poživljena s pestrimi narodnimi nošami ter križarji in klaricami, ki je pričakovala lavantinskega vladike prekv. škofa dr. Tomažiča. Vsa tamkajšnja okolica je še vedno v slavnostnem razpoloženju: mlaji, venci, cvetje in zastave vihrajo še od preteklo nedelje. Ob 9 se je pripeljal škof dr. Tomažič, ki ga je z iskrenimi besedami pozdravil cerkveni ključar odvetnik dr. Stanislav Žitnik. Za pozdrav se je mariborski vladika pristrčno zahvalil. Pozdravila sta ga nato še dva mala otroka, ki se imata v vladika zahvalili v gniljivih besedah. Množica na čelu s škofom se je nato podala v cerkev, kjer je imel slavnostni govor

Župnik in pisatelj F. S. Finžgar

ki je v globoko zasnovani besedi podal navzočnim vernikom močnejši lik obeh svetnikov kot resničnih slovanskih apostolov. Iz njegovega govora povzemamo glavne misli:

Današnja slovesnost ni samo slovesnost fare, ampak slovesnost vsega slovenskega ljudstva. Nima značaja kakšne zunanosti, ampak tiste pristrčne verske notranjosti, ki jo daje res le priložnost, v kateri sta zlita duša in srce v kaki veliki misli, danes tukaj v veri.

Danes je god solunskih bratov Cirila in Metoda. Ta dva svetnika elavi danes vsa katoliška Cerkev, tu elavijo vsi narodi, cerkvene molitve, ki ju imenujejo luč in uteha slovanskih narodov in jim vzdejavajo odlični naslov: slovanska apostola. Vprašajmo se tedaj, ali res apostola, ali res slovanske?

Pred odhodom v nebesa je naš Zveličar velel apostolom: »Pojdite po vsem svetu in učite vse narode«. Velikanska naloga je bila dana apostolom. Gotovo so se tedaj ti večinoma priprosti ljudje zgrozili, češ, kako naj gremo mi po vsem svetu, kako naj mi oznanjamo vero vsem narodom. Toda poznali so srce svojega Učenika, ki je ljubil otroka in berača, bolnika in zdravega, ker je v vsakem videl božjega otroka in je zato tudi z božjo besedo potrdil, da je vsak narod božja družina, da ima tudi vsak majhen narod prav take pravice kakor vsak veliki narod. Tedanji rimski imperij ni hotel poznati drugih narodov, njemu so bili le barbari. Mnogo so pisali rimski pisatelji, vojskovodje in cesarji o svojih bojih in pohodih, toda nikjer ne najdemo niti ene strani v jeziku drugih narodov. Bil je to paganski imperializem, ki je častil le sebe, imel prepočesto silo za pravico in je zato tudi propal. Skrivnost, ki je apostoli niso domeli na gori v Galileji, je bila takoj jasna na binkoštno nedeljo. V viharju in potresu je prišel sv. Duh nad apostole, ne v enem, temveč v mnogih plamenih in podobi jezikov. Apostoli so šli pred ljudstvo in vsi narodi tedanjega sveta, ki so bili zastopani v Jeruzalemu, so jih razumeli, vsak v svojem jeziku. S tem je bil od božjega duha in Zveličarja podan dokaz za vse večne čase, da morajo apostoli, da mora katoliška Cerkev pravice narodov braniti in da noben resnično živ kristijan in katoličan ne sme in ne more biti svojemu narodu izdajalec. Če sodobno poganstvo kjer koli hoče zatreti pravice malega naroda ali hoče pregnati božjo besedo v narodnem jeziku celo iz cerkva, tam je vzraslo staro poganstvo, ki mu je krščanstvo popolnoma tuje.

S tem je dano pojasnilo o nalogi resničnega apostolstva. Sv. Ciril in Metod sta bila grško vzgojena, saj je bil njun oče Grk in višji cesarski uradnik. Bizantinska državna uprava tedaj ni poznala in priznala razen grštine nobenega drugega jezika. Toda Ciril in Metod sta po zapovedi Gospodovi šla oznanjat vero narodom za Črnim morjem v njihovem maternem jeziku. Ko pa je prišla prošnja od kneza Rastislava, naj gresta k Slovonom na Moravsko, eta kot resnična apostola zapustila sijajni Bizanc, se odrekla odličnim službam, vzela v roko križ kot popotni les in eta šla med Slovane. Tam nista oznanjala vere ne grško, ne latinsko, ne nemško, ampak slovansko. In ker sta

bila zvesta Kristusovi zapovedi in prepričana, da ima vsak narod pravico do svojega narodnega življenja, eta v svoji požrtvovalnosti izvršila čudo: iznašla eta črke za slovansko pismo, lotila se prevoda sv. Pisma, mašnih knjig, obrednikov in brevirjev. Prevod je tako odličan, da ga še danes občuduje ves svet. Ta prevod tudi dokazuje, da je plala po žilah svetih bratov materina slovanska kri, ker bi bilo drugače nemogoče doseči tako popolnost staroslovenske besede. Sv. Ciril in Metod eta prevzela nalogo resničnih apostolov in eta prav po zgledu prvih apostolov tudi trpela. Zemlje lačni Nemci, mnogi zelo elabi služabniki Cerkev, so ju preganjali, po krivem tožarili v Rimu ter Metoda celo zaprli v ječo in ga tepli. Pa je Cerkev po svojem poglavarju papežu Janezu razsodila njuno pravdo, položila prevod slovanskega bogoslužja na oltar in s tem dokazala, kako razumeva Kristusovo nalogo: »Učite vse narode!«

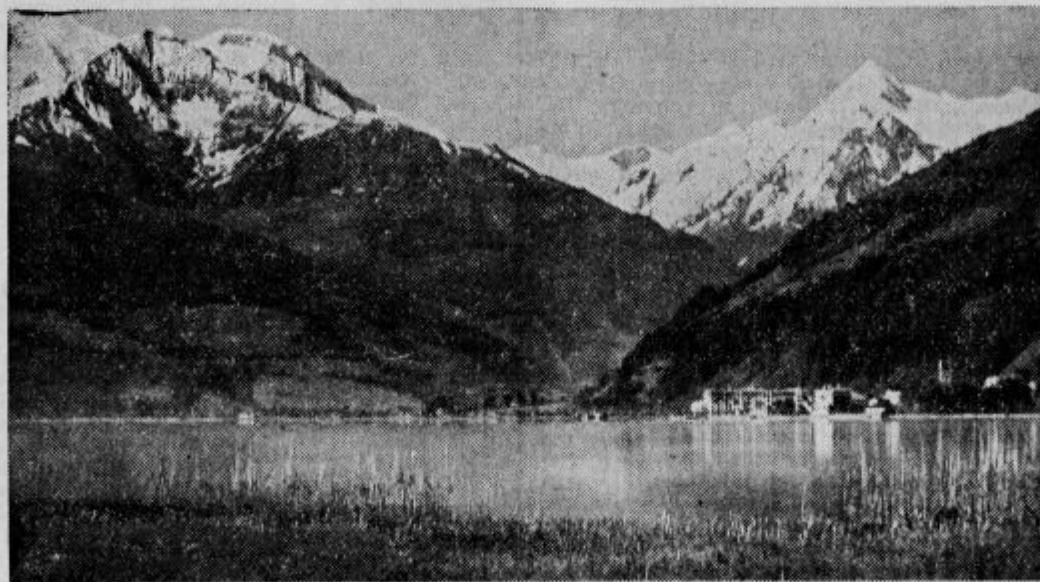
Vsi ti samo bežni spomini na življenje sv. Cirila in Metoda so zadosti trden dokaz o njunem resničnem apostolstvu. Veljalo pa je to apostolstvo slovanskim narodom. Temelje, ki sta jih ta dva solunska brata položila za slovansko kulturo, so vekoviti. Tedaj so stopili Slovani vstrijc v Grki, Latinci in Franki. Bili so tedaj pomešani z divjimi plemeni Mongolov in Tatarov, toda vsi ti so iz-

ginili, ker so bili brez krščanstva in kulture. Sodobni učenjaki imajo gotovo prav, če trdijo, da bi bilo danes Rusov pol manj in da bi Bolgarov sploh ne bilo, ako bi ne bilo slovanskih blagovestnikov Cirila in Metoda. Naj zadoščajo te zgodovinske resnice, da utrdijo v nas globoko spoštovanje in iskreno čestčenje naših slovanskih dveh apostolov. Na njun god pa prosimo to, kar so prosili starodavni Moravani: Pridita k nam in učita nas prave vere ter nam kažita pot pravice! Utrdita v nas živo krščansko vero, učita one, ki so zasli, da se vrnejo na pravo pot, vsemu svetu pa kažita pot pravice, ki jo sodobni čas mnogokje tako kruto tare.

Iskrene besede priljubljenega govornika so globoko dojmile zbrane vernike. Nato je daroval sv. mašo lavantinski vladika prevzv. g. dr. Tomažič ob asistenci gg. stolnih kanonikov Stroja, Sušnika in Šiške. Med mašo je krasno prepeval pomnoženj pevske zbor pod vodstvom g. Puša s spremljevanjem godbenikov vojaške godbe. Izvajali so težko Premrlovo mašo na čast sv. Jožefa. Po maši je bil »Te Deum« in molitev za kralja, zatem pa je mogočno zaorila po cerkvi himna »Povsod Boga«.

Vsa slovesnost je bila pristrčna manifestacija Cirilmetodijske ideje med našim ljudstvom.

Naša pot v Oberammergau

Jezero Zell z Imbachhornom — V ozadju Visoki Ten in Kitzsteinhorn

Jutranje solnce je obevalo vrhove Zugspitze (2966 m), ko smo zapuščali Oberammergau in hiteli proti Garmisch-Partenkirchen. Kako ogromen je avtomobilski promet v tem kraju, se spozna po tem, da smo v daljavi 4 km srečali do 100 avtomobilov. Garmisch-Partenkirchen je največje nemško gorsko letovišče. Ponaša se s krasnimi sportnimi napravami: nova ekakalnica, pravkar dovršena, dopušta 130 m dolge skoke, jezero Badersee nudi priliko za kopanje in plavanje. Ledeni stadion ima za 10.000 gledalcev prostora. Tu se bo vršila leta 1936. zimska olimpijada. Od tu vodi železnica na Zugspitz. V 102 min. te potegne železnica do vrha gore. Vožnja v III. r. etane sem in tja 20 RM. Za olimpijado so že izdali posebne letake in je propaganda že v polnem teku.

Pri Mittenwaldu smo nemoteno prestopili nemško-avstrijsko mejo in med Wettersteinom ter Karwendelskim pogorjem zdrknili v Innsbruck. Po trirnem odmoru in ogledovanju mesta je peljala pot po obljubljeni in rodovitni dolini Ina. Mogočni gradovi, povečini vsi renovirani, krase te kraje. Mične tiroleške hišice so polne cvetja in veselja. Skozi Briksensko dolino, mimo Kitzbühel-a in Thurn-Paß (1273), smo dosegli dolino Pinzgau, ki je znana po krasni živini in lepih snažnih vaseh. Vse je na polju, večinoma šele pospravljajo seno. Naproti nam pa se blesti snežno kraljestvo Velikega Kleka. Jasno nebo, čisto ozračje in zapeljivi pogledi gorskih velikánov so bili vzrok, da smo se preselili iz avtobusa v Zell am See v gorsko vzpenjačo, katera nas je po 15 minutah dvignila na vrh Schmitthöhe (1980 m). Tako lepega razgleda, kot ga nudi ta točka, ne najdeš zlepa v Alpah. Okrog in okrog te pozdravljajo gorski velikani Visokih

Tur, kamenitega morja. Watzman, Dachstein, Ankogel — Veliki Klek in njegova soproga »Glockner« in Venediger so tako blizu, da bi ti skoraj segli v roko. Na vrhu je velik hotel in lepa cerkva sv. Elizabete. Tu se vrši vsako nedeljo služba božja. Žarki zahajajočega solca so žareli na ledenih poljanah Karlingerkeesa — in Moserbodna, ko smo se spuščali proti Zell am See, kjer smo prenočevali. Lepo letovišče, s krasnimi hoteli sameva. Naša gospodinja je pripovedovala, kako ogromno škodo delajo Hitlerjanci, ko z neodgovorno mladino vršijo atentate. Kaj prijeten je bil večerni sprehod ob jezeru, v katerem se je ob luninem svitu ogledoval sneženi Imbachhorn.

Zadnji dan našega pota je imel dolgo vožnjo pred seboj. Zato smo v ranem jutru vozili skozi r'ongau mimo lepih slapov do St. Johanna. Čez Wagreinski prelaz smo dosegli Radstadt, tudi gorsko letovišče, katero obdajajo od vseh strani radstadske Ture. Od tu dalje zavije cesta na prelaz Tauernhöhe (1738 m). Skozi skalnato sotesko, slično našemu Vintgarju, smo vstopili v temne gozdove smrek in jelk. Čim višje se je vila bela cesta, tem lepši je bil pogled na gore, dokler nismo dosegli najvišje točke, kjer stoji lepo pokopališče. Tu polegajo k zadnjemu počitku prebivalce cele doline. Okrog in okrog je cvetel rododendron v krasni kovinastordecji barvi. V Lungauu smo dosegli Muro, ki tod izvira. Krasna je niena barva, čudno pa, da je tako motna, ko se vije po našem Prekmurju. Najbolj trd oreh za avtomobilista pa je prelaz Katschberg (1641 m), ne toliko radi višine, kakor radi dolge strmine 289/100 in to na daljavo skoraj 6 km. Sredi klanca imajo pripravljeno priprego (Vorepanauto), ki potegne upehane avto-

Olašanje po vsakdanjem delu nudi *Union* čokolada

mobile na vrh. Naš voz je junaško prevozil to strmino in kmalu smo bili na vrhu Kačje gore, tako so jo najbrže krstili naši predniki, ki so prišli ob Muri tudi v te kraje. Navzdol je šlo seveda hitreje. Naš cilj je bil Millstatt ob jezeru. Toda pred par dnevi so Hitlerjanci podminirali železen most, ki leži sedaj v vodi. Zato smo se pa ustavili v Spitalu in si ogledali krasni grad: Porcia. Tudi Osojsko jezero smo pozdravili in preko Beljaka odhiteli na Podkorensko sedlo v Kranjsko goro. Lepi so bili kraji, katere smo videli in obiskali na tem alpekem izletu. Vse drugače se potuje z avtom kot z vlakom. Toda tudi doma je lepo, zato ni čuda, da je zadonela naša pesem v pozdrav krasni skupini gorskih velikánov v Martuljku. Prevozili smo skoraj 1200 km brez najmanjšega defekta, brez vsake neprilike, tako, da nam bo ta izlet ostal v neizbrisnem spominu.

V. Z.

TPD preklicala redukcije

Ljubljana, 5. julija.

Vsa slovenska javnost je nestrpno pričakovala rezultat pogajanj med zastopniki rudarjev in zastopniki TPD, ki so se vršila danes dopoldne. Pričela so se ob pol 11 pod vodstvom zastopnika rudarskega glavarstva inž. Zupantiča in so se jih udeleževali za rudarje: Frane Pliberšek, predsednik II. rudarske skupine, dalje zastopniki I. skupine Krautberger Anton iz Zgorja, Bedenik Ivan iz Hrastnika, Radej Ivan iz Rajhenburga, Murn Filip iz Trbovelj, Jenko Peter iz Kočevja in Diazzi Ivan iz Hude jame. Arh Jurij je zastopal Zvezo rudarjev, Delavsko zbornico so zastopali predsednik Sedej Lojze, podpredsednik Joško Zemljčič in tajnik Filip Uratnik. Udeležili so se pogajanj tudi zastopniki posameznih delavskih sindikatov, za Jugoslovansko strokovno zvezo Lešnik Alojz in za Narodno strokovno zvezo Struc in Kravos. Dalje so bili navzočni župani Roš iz Trbovelj, Drnovšek iz Zgorja in Drakler iz Dola pri Hrastniku. Zvezo industrijev je zastopal glavni tajnik inž. Šuklje. Od TPD pa so se udeležili pogajanj generalni ravnatelj Skubec, njegov namestnik inž. Julliard in tehnični ravnatelj Heinrich.

Pogajanja so trajala dve uri in pol. Govorili so razni zastopniki rudarjev in posameznih sindikatov, ki so apelirali na TPD, naj preklicuje vse redukcije.

Govoril je še generalni ravnatelj TPD Skubec, ki je ob 13 izjavil, da v imenu TPD preklicuje vse zadnje ukrepe in redukcije.

Lepa slovesnost v Domžalah

Domžale, 5. julija.

Pristrčno slavlje je videla cerkev na Goričici v torek, 3. julija. Sošolci domačega župnika, duhovnega svetnika g. Bernika so prišli skupaj, da so proslavili svoj 40 letni mašniški jubilej, njim so se pa pridružili tudi laiki-sošolci iz gimnazijskih let. Slovesno pritrkovanje zvonov je ob četrtn na 9 pozdravilo prihajajoče goste, ljudstvo je dočela napolnilo prijazno Marijino cerkev. Raz prižnico je govoril iskrene besede zahvale g. svetnik Bernik sam. Na koru je polnoštevilni cerkveni zbor izvajal Foersterjevo: Missa solemnis pod vodstvom prof. dr. Dolinarja. Izvajanje zmeraj lepe skladbe je bilo izredno posrečeno in učinkovito. Aiblingerjev »Jubilate« — kot vložek pri darovanju — je govoril vsem iz srca. Med navzočnimi smo opazili g. stolnega prošta ljubljanskega Nadraha, ravnatelja Maslaja, stolnega kanonika Volea, višjega inspektorja Ditza, župnika Kastelica iz Dola, lazarista dr. Knava, višjega veterinarškega svetnika Turka, župnika Mezga iz Spitaliča, p. Kajtana Kojčaja, župnika Ribaršiča in druge. Domačemu g. župniku in vsem gospodom ključemo: Na 50 letni jubilej!

Areirana godba

Kranj, 5. julija.

Kranj je veliko mesto, ima »preko 4000 žitelja«, kakor pravi Vodnik po Gorenjskem, preko 30 gostiln in preko 4 hotele — pred leti je namreč podjetni g. Fr. Sirc pod Jelenovim klancem postavil 5. hotel in ga imenoval »Hotel Union«. Nekateri nazadnjaki so takrat zelo nasprotovali otvoritvi novega hotela, češ, da je v Kranju že dovolj gostiln, da dosedanja hoteli lahko vse tuje spravijo pod streho, da ni treba itd. itd. Ti rogači pač nič ne vedo, kaj je to: tujski promet! To je poleg dobrodelnosti najvažnejša veja vsega našega gospodarskega in negospodarskega življenja! Zaradi tujskega prometa torej je bil peti hotel v Kranju dozidan in otvoren.

V hotelu je kavarna, v kavarni pa godba. Godba pa je poleg pijače najbolj pripravnno sredstvo, da človek v večernih urah pozabi bridkosti in težave celega dne. Ob poskočnem drdranju tamburina in živem zvoku vijoline in lepih glasovih in obrazih »pjevačice« so temu ali onemu kaj prehitro bežali trenutki do redne ali do podaljšane policijske ure ali dokler mu ni denarja zmanjkalo, kar se je tudi že zgodilo. Tako so minevali večeri v prijetni pozabi, brez mučne tišine, brez moreče praznine.

Lepega dne tega leta, tega meseca, tega tedna pa so se prikazali na pragu petega hotela v Kranju čudni tuji: orožniki s svetlimi bajonetli »V imenu zakona« so godbo »hop — vzeli« in jo odpeljali v Ljubljano.

Potem pa vse tiho je bilo.

Mi kranjski purgarji in nazadnjaki pa upamo in iz izkušnje vemo, da radi tišine, ki je nastopila v dnu Jelenovega klanca, tujski promet ne bo prav nič trpel.

Bodoči hrvatski metropolit

Zlato jutro k prazniku sv. Cirila in Metoda: 5. julija 1932. Mirno modro nebo se je daleč razprostiralo nad zemljo, ki sta jo obhodila in posvetila s svojim apostolskim delom slovanska blagovestnika.

Kakor v praznični spomin nanju: sta takrat vstopila v zdraviliško kapelo, Svete Ane v Rogaški Slatini dva duhovnika, po videzu dva nenavadna gosta: prvi starejši, drugi mnogo mlajši. Mlajši je ob vstopu ponudil starejšemu blagoslovljene vode iz kropilnika na evangeljski strani. Oba sta se pokropila in pokrižala.

»Naš metropolit!« je polglasno odjeknilo neke iznad klopi.

Mlajši duhovnik se je z mirnim pogledom obrnil proti kilec, češ, nadškof in metropolit je tihoma semkaj došel in noče biti razglašen.

Po obojni daritvi sv. maše je mlajši v zakristiji v spominsko knjigo zapisal svojega gospoda in svoje ime:

»Dr. Anton Bauer, nadbiskup, Zagreb, 5. julija 1932. Dr. Alojzij Stepinac, nadbiskup, ceremon, Zagreb, 5. julija 1932.

Kdo bi bil takrat mislil, da bo ta mladi svečenik, ki ni bil takrat niti še dve leti mašnik, čez dve leti že nasledstveni nadškof in metropolit zagrebški?

»Naš metropolit!« Torej je bil tisti pozdrav nevede in nehoti prerokski glas za mlajšega izmed dveh svečnikov, ki sta prišla k maševanju.

V zdravilišču sta se pomudila le nekaj dni, vendar dovolj, da je mlajši duhovnik zapustil neizbrisen vtis pri tistih, ki so vi-

deli njegovo tiho pobožnost in ljubeznivost.

»To je res izobrazen duhovnik!«

Ta, ki je to rekel o njem, ga je videl, kako je bil dostojanstveno vpluden do svojega gospoda nadškofa kakor do cerkvenika v zakristiji; prijazen in plemenit a povsod na primeren način.

Za sezonski šum in hrup na Slatini se ni zanimal, samotno sta se kje v senči košatega drevesa pogovarjala oče in njegov duhovni sin; kadar pa se je na večer prvi že umaknil v svoje zatišje, se je drugi še sam nekoliko sprehodil na samotnem potu pod kapelo Sv. Ane.

V tistem času: 7. julija 1932: ju je z veseljem obiskom na Slatini presenetil apostolski nuncij Hermenegild Pellegrinetti iz Belgrada.

»Skof nima nič dobrega na svetu!« je potožil na smrtni postelji škof Slomšek; torej more imeti nadškof le še manj. Zbor škofov — zbor skrbi.

Ze dalj časa je zagrebškega metropolita dr. Bauerja povsod spremljala skrbna misel: kdo bo njegov naslednik.

»Prevzvišeni! Zdaj morate biti še Vi dolgo na svojem mestu. Jugoslavija Vas potrebuje. Škoda bi bilo Vaše vne in zmage za Cerkev.«

»Ne mislimo na zasluge, ko je še toliko boja in dela pred nami!«

Nadbiskup se je poslovil s prijaznim pogledom in nasmehom.

Iz razgovora z mladim nadškofovim ceremonijerjem, pa še boj iz njegovega spoštljivo vdane ravnanja do svojega nadškofa, se je moglo razbrati, kako mladi učenec razume svojega mojstra in njegov položaj.

Vendar je imenovanje mladega doktorja Stepinca zagrebškega nadškofom vzbudilo vsepovsod veliko začudenje.

— Pri odebelelosti vzbuja redna zdravilna uporaba naravne »Frana Joselovec grenčice« jako delovanje črevesa in dela teko vitko.

Kongres katehetov v Mariboru

Maribor, 5. julija.

Veraž zvečer je bil v Karlinovi dvorani pristen poslovnostni večer, ki ga je pripravljali odbor priredil udeležence kongresa. Večer je otvoril predsednik pripravljalec odbora prof. Ivan Bogovič, nakar je predsedstvo prevzel stolni prosi dr. Maks Vrabec, bivši predsednik lavantinskega katehetskega društva, ki je označil pomembnost kongresa in goste pozdravljali. Vstili so se številni programatično-idejni govori v zvezi s potekom kongresa, ki so jih imeli dr. Oberški, za udeležence zagrebške nadškofije, župnik Poljanec in imenu Sodalitete slovenske duhovščine na Koroskem, dr. Leskover, za katoliško starešinstvo, svetnik Čadež za ljubljanske katehetsko društvo, dr. Hrizomal, iz Splitske, Franjo Zebot, prof. Vučetič, prof. Heffer, ravnatelj dr. Tominec in Tomaž Uloga. Živahnost večera je povzročila s svojim sodelovanjem odlično pevsko družino Maribor. Večer je potekel v pristen tovariški vzajemnosti, ki vlada med kateheti.

Danes dopoldne je bilo zaključeno predavanje dr. D. Zubca iz Beograda o »stanovskem položaju katehetov v naši državi«. V enournem izvajanju

je orisal celo vrsto težav in nepravil, ki jih imajo srednješolski kateheti, posebno honorarni nastavljenici. V zvezi s tem referatom se je razvila temeljita in izčrpna debata, ki so se je udeleževali zlasti dr. Hrizomal, dr. Pečjak, dr. Osterc, prof. Richter in drugi navzoči. Zaradi velike važnosti tega vprašanja in težko dosegljive izvršitve se je določil še poseben odbor prav za to delo, da se doseže znošno stanje.

Končno so bile prečitane in soglasno odobrene vse resolucije tridnevnega kongresa. Udeleženci kongresa so šli nato na Slomšekov grob, da so se poklonili velikemu služabniku božjemu in tvorcu narodne vzgoje. Tukaj je navzočim spregovoril naš najboljši Slomšekov poznavalec prelat dr. Kovčič globoko zajete misli o velikem lavantinskem vladiki Antonu Martinu Slomšku.

Vse dni kongresa je bilo opaziti, kako so bila predavanja kakor tudi debate na vseskozi stvarni in strokovno izredni visini. Kongres je tudi pokazal veliko resnobo in globoko zavest duhovnih usmerjevalcev naše mladine pri presojanju svojega odgovornega in težavnega poklica.

Velik požar v Lahovičah

Kamnik, 5. julija.

Včeraj okrog pol 23 so Kamničani opazovali velik ognjeni svet za podgorjskimi gozdi. Ker so v nočni tišini tudi slišali, da hče v Komendi in v Mostah plat zvona, so bili prepričani, da gori nekje severno od Komende. Ognjeni svet je bil čimdalje večji, kar je kazalo na velik požar.

Kakor nam danes poročajo iz Komende, je gorelo v Lahovičah pri mesarju in posestniku Francu Ambrožu. Iz doslej še neznanega vzroka je izbruhnil okrog 22 oženj na skednju, ki je bil založen s slamo in senom. Požar se je naglo razširil na gospodarsko poslopje in ko so prihiteli na kraj požara domačini in prvi sosedje, je bilo že vse v ognju. V razmeroma kratkem času so bile na mestu požarne brambe iz Lahovič, Cerkeji, Brnika, Komende in Most in so priče z gašenjem in reševanjem. Ker so go-

role velike zaloge sena in slame, je bilo nemogoče rešiti gospodarsko poslopje pred uničenjem. Gasilci so se morali omejiti na reševanje hleva in stanovanjske hiše, ki sta bila v neposredni bližini ognja in bi prav gotovo pogorela, ako ne bi požrtvovalni gasilci združenih požarnih bramb s preudarno akcijo lokalizirali požara. Pri težavnem reševanju so domači otepi pred ognjem vozove in nekaj gospodarskega orodja, ostalo pa je pogorelo.

Posestnik Ambrož trpi veliko škodo, ker mu je pogorelo lepo gospodarsko poslopje s skednjem, listnico, drvarnico in podom. Poleg tega je ogenj uničil več voz sena, slame in gospodarsko orodje. Pogorela je menda tudi mesnica. Poslopja so bila do lani zavarovana za primeren znesek, lani pa je posestnik znižal zavarovalnino skoraj za polovico in bo tako pokrit le majhen del škode.

se je g. Piranski obrnil, da ga prime, v tem trenutku pa je prof. Watzl že padel na tla in ni dal od sebe nobenega znaka življenja več. G. Piranski, ves prestrašen, je prijel g. Watzla, v tem so pa že priskočili železniški uslužbenici, ki so takoj obvestili policijo. Profesor Watzl je bil mrtev. Njegovo prijateljstvo in listnico so odnesli v postajo pisarno, kjer so napravili zapisnik. G. Piranski, ki je potoval skupaj s pokojnim prof. Watzlom, je takoj po nesreči prišel v naše uredništvo in nam med drugim pripovedoval, da je bil prof. Watzl med potovanjem dobro razpoložen. Nedavno je bil operiran v grlu in sedaj je šel po nasvetu zdravnikov v Dubrovnik na daljši odmor. Zelo se je veselil, da bo preživel nekaj časa na Jadranu, po katerem je vedno hrepenel. In ravno v času, ko je zagledal morje in stopil na splitska tla, je, zadet od kapi, padel mrtev na tla. Namesto da bi se okrepčal in pozdravil, je, zagledavši sinji Jadran, izdihnil svojo ple menito dušo, daleč od svojih. O tem dogodku sta bila takoj obveščena občina in škofijski ordinarijat. Od strani občine je prišel mestni fizik g. dr. Čulič, ki je ugotovil smrt od kapi. G. dr. Čulič je ugotovil tudi odprto rano v grlu od nedavne operacije. Od strani škofijskega ordinarijata je prišel msrg. Josip Bayčević s pomočnikom župnika Sv. Petra O. Stipečevićem, ki je opravil mrtvaške molitve. Nato so truplo prenesli v mrtvašnico državne bolnišnice, da ukreduje vse potrebno za pokop trupla ali pa za prevoz v Kranj. Govorili smo telefonično z uredništvom ljubljanskega »Slovence«, kjer je bila vest o nenadni smrti prof. Watzla sprejeta z velikim obžalovanjem, ker je pokojnik, starejši duhovnik, užival velik ugled med tovariši duhovniki in med profesorji.

Počivaj v miru!

— **Aljažev klub obvešča prijatelje gora,** da bo v nedeljo, 8. julija sv. maša na Kredarici ob 8. na Kofcah ob 10, v Kamniški Bistrici tudi ob 10.

— **Pri slabosti je naravna »Franz Josefova voda«** prijetno učinkovito domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

Liubljanske vesti:

Iz borbe proti kužnim boleznim

Važna naloga sanitetnih in higijenskih oblasti ter institucij je borba proti nalezljivim boleznim. Kljub vsem mogočim higijenskim predpisom in zdravstvenim napravam pomembnost higijenske bolezni še vedno veliko nevarnost za človeška življenja. Izginile so sicer iz naših krajev razne kuge, kolere in nevarni tifusi, toda mesto njih so stopile druge nalezljive bolezni, ki so bolj zavratne, bolj zakrkljane in težje premagljive, zlasti, ker je večina v današnjem času nevarnih nalezljivih bolezni najbolj nevarna otrokom. Sta to predvsem škrlatica in davica. Lani in predlanskim je med materami v Ljubljani in v okolici nastal celo pravi preplah, ko so otroci drug za drugim obolevali za davico. Le s težavo se je posrečilo bolnišnicam, zdravnikom in zdravstvenim ustanovam omejiti ta preplah, nekoliko pomiriti starše ter rešiti večino obolelih otrok. Glavne zasluge pa si je pri tem delu pridobil ljubljanski higijenski zavod, oziroma njegova bakteriološko-epidemiološka postaja. Ta skrbi za pobijanje nalezljivih bolezni, za prevoz okuženih bolnikov, za cepljenje proti nalezljivim boleznim itd. Priključeno ima ambulančno postajo proti steklini, povrh tega pa sama znanstveno in strokovno preiskuje vse pojave in vzroke nalezljivih bolezni.

Ta postaja proti nalezljivim boleznim je sedaj ob zaključku polletja napravila bilanco za svoje delovanje. Bilanca je častna! Iz statistike posnemamo, da je v l. 1932 preiskala 27.381 slučajev nalezljivih bolezni. l. 1933 že 34.065, v prvih šestih mesecih letos pa kar 31.454 slučajev, torej več kakor l. 1932 vse leto in skoraj toliko kakor lani vse leto, to pa kljub temu, da so bili krediti za to važno zdravstveno postajo za leto znatno znižani.

Od kod toliko pospešeno delo zdravstvene postaje? Še nikoli ni bilo v povojnih letih v Ljubljani in na deželi med otroci toliko davice, kakor lani. Zato je morala epidemiološka postaja leto spreminiti svoje delo. Preiskala je vse osnovnošolske in srednješolske otroke v Ljubljani in v Novem mestu, ki jih je nad 12 tisoč. Otrokom je postaja odvzela sluz grla in je ugotavljala, kateri otroci so okuženi, kateri imajo v grlu nevarne in strupene bacile, kateri imajo nestrupene bacile in kateri so zdravi.

— **Eden ustreljen, trije ubiti.** Iz Gole nad Laškim nam poročajo: Naš kraj je na splošno miroljuben, v kolikor niso kalili miru od vina razgreti vročokrvneži iz bližnje Hude jame, ki so že parkrat zagrešili kakšen hušnji pokol. Zadnje dni pa je tekla kri v Golcah samih, v skriti 700 m visoki vasi nad Laškim. Smrt je besnela po polju in brdih. Tri so ubili in enega ustrelili. Prvi ubijalec je 14letna Hedvika Petek, dejanje je storila v silobranu. Prav tako sta mlade Anžek Grešak in vrli Blaž Kurnik iz strahu pred svojo smrtjo ubila po enega razbesnelega. To se je zgodilo na senozi, ko so v večernih zarjaj ob juckanju koscev pele kose svojo morilno pesem ter je »lokobni mračnik«

— **Konserviranje (vkuhanje) sadja in zelenjave** je zlimske mesece je sedaj najvažnejše opravilo naših gospodinj. Nov pomnožen in izpopolnjen natis knjižice: **Sadje v gospodinjstvu**, ki jo je priredil M. Humek, daje vsaki gospodinj in kuharici kratek navod, kako ji je ravnanje s sadjem, kako sadje vkuhanje, kako sušimo, izdelki iz sadja — meze, marmelade, sadni sir, sadni sokovi, brezalkoholne pijače, sadni kis itd. Dalje o konserviranju povrtnine (zelenjavi) in kisu in slanici, konserviranje s sterilizacijo in neprodušnim zapiranjem v steklenicah ter sušenje zelenjavi itd. Knjižica bo najboljši svetovalec vsaki gospodinj pri takih delih. Obsega 100 strani, nad 90 slik med besedilom in več barvnih tabel in stane nevezana Din 24, vezana Din 32. Založila je knjigo Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Knjižica bo našim gospodinj in gospodinjcem pomočnikom ter gospodinjstvom naraščajo velik pripomoček in kati pot pri uporabi in predelavi sadja v domačem gospodinjstvu. Ker je ravno sedaj pravi čas za vlaganje in konserviranje, knjižico toplo priporočamo.

— **Otrok umrl v vlaku.** Kapetan g. Velimir Mladenović iz Ogulina in njegova žena sta se v vlakom peljala v Zagreb, kamor sta nesla svojega bolnega 10 mesečnega sinka v bolnišnico. Otroček pa je med vožnjo v vlaku umrl.

K 50 letnici mengeške godbe

Lepota in rast naših mest, trgov in vasi se zrcali ne le v njihovi zunanji lepoti in prikopnosti, ampak tudi v bogastvu njihovega kulturnega življenja. Zlasti pretekla doba zadnjih 20 let — je tekla pri nas v znamenju duševne rasti našega podedelja: prosveta, dobrodelna, telovadna, sportna društva, da ne omenimo zgolj cerkvenih združenj — vse to je tekmovalo med seboj v delu in trudu. Tudi uspehi niso izostali: lepa vzajemnost dela tako za duševni kot tudi telesni podvig je redila in bogatila naše lepe kraje.

Posebno vrsto okrasja so pa dajala naša godbena društva. Z velikimi denarnimi žrtvami in hkrati tudi telesnimi napori je združena vsaktera ustanovitve takih združenj: navadno je dinar uboge vdove tisti, ki vsaka taká društva oživljuje in tudi pri življenju vzdržuje. Res je na drugi strani tudi, da se ustanovi društvo tam, kjer je dana podlaga za društveni daljni razvoj: kjer je poskrbljeno za strokovno vodstvo in tudi predvidena možnost, da bo mogoče dobiti primernih godbenikov, ki v kraju po svoji zaposlitvi ostanejo, da je tako nekakšen uspeh omogočen. Iz takih predpostavk se je rodila godba enega naših najlepših trgov: Mengša. Ta kraj je kakor razvoj v smeri našega industrijskega središča, kjer so fantje prosti čas po opravljenem delu lahko porabili v poučne svrhe. Društvo se je ustanovilo na pobudo posestnika in postarja Bernarda Degischerja — rodom Tirolca, leta 1834. Zanimiv je oglas, ki so ga izdali in podpisali prvi člani društva, v katerem javljajo ustanovitve društva in vabijo k pristopu oziroma k plačevanju deležev za kritje dolga. Mnogo je pripomogel do lepega razvoja njen dobrotnik Mihael Stare, graščak in lastnik Ravbarjevega gradu. — Prvi kapelnik je bil ustanovitelj B. Degischer, nato njegov sorodnik Franc Degischer. V tej soli je dorasčal domačin Peter Lipar, ki je s svojo pridnostjo in razumnostjo toliko napredoval, da je zavzel sam kapelniško mesto, ki ga vrši že 29 let. Z vsjo obzirnostjo in hkrati odločnostjo je zbiral okrog sebe vse zmožne in požrtvovalne domačine in jih toliko vsposobil, da mengeška godba že dolgo predstavlja dostojno in solidno glasbeno združenje.

Koliko cerkvenih slavnosti, koliko dobrodelnih in prosvetnih prireditvev je v teku 50 let pomagala proslaviti in jim dala dostojni svečanostni okvir! Prav je, da se te velike požrtvovalnosti danes ob proslavi 50 letnice obstoja jasno zavedamo in tudi njeno jubilejno prireditev z obiskom počastimo.

Koledar

Petek, 6. julija. Izajja, prerok.

Osebnosti

— **Poroke na Brezjah.** Dne 1. julija je prišel okrašen avto iz Zirov na Brezje k venčanju Kavčiča Valentina in Gantar Jožefa. — Naslednji dan sta se na Brezjah poročila Sešek Ludovik iz Braslovca in Klančnik Antonija iz moziške Loke ter Kolšek Franc iz Smartna ob Paki in Stiglic Katarina iz Rečice ob Savinji. — V torek sta se poročila oročniški narednik Petrič Alojzij, rojen v Ratečah, in Sine Marija iz Domžal. — Naj jim Marija izprosi veliko sreče!

Iz vojaške službe

— **Odlikovan** so srebrno kolajno za vestno vršenje službe naredniki brodske stroke Milan Čebokli, telegrafske stroke Danijel Barle, strojne stroke Franc Gradnik in mornar Marko Beloš-Eljan.

— **V čin poročnika korvete** so napredovali gojenel pomorske voj. akademije — naredniki Ivan Loe, Igor Beran, Božidar Brejč, Peter Salher, Krešimir Vranič, Borivoj Srajer, Stefan Lerner, Bernard Kovčič, Alojz Kavšek, Josip Pretnar in Vekoslav Majer.

— **Imenovan** je za sodnega poročnika uradniški pripravnik dr. Ivan Strekelj.

— **Napredovanje rezervnih častnikov.** Napredovali so števši od 10. aprila 1924 v čin kap. II. razr. topniška poročnika Jakob Strenger in dr. Fran Kloar; konjeniški poročnik Dragotin Binder; san. poročnik dr. Slavko Pištelj; topniški poročnik dr. Bo-

ris Furlan in peh. poročnik Ivan Bakiš, Kornelij Anan in Franjo Kesler; števši od 6. septembra 1926 v čin kap. II. razr. peh. poročnika Stefan Bektan in Vid Jablan, števši od 1. marca 1927 v čin poročnika peh. podporočnik Rudolf Zavrnšek; števši od 17. decembra 1927 v čin kap. I. razr. peh. kaptani II. razr. Jakob Dereani, Ambrož Brozovič in Božo Srebre ter inž. kap. II. razr. Alfred Mišek in san. kapetani II. razr. dr. Franc Gerlovič, dr. Pavel Odrli in dr. Adolf Goldberger; števši od 28. junija 1928 v čin kap. II. razr. peh. poročniki Vladimir Bere, Bela Berger, Josip Hajhaus, Karel Teles in Aladar Makari ter v čin poročnika peh. podporočnik Hugo Vajnberger in topniški podporočnik Juro Konfident; števši od 15. avgusta 1929 v čin kap. II. razr. peh. poročnika Karel Gajšek in Maks Dominkuš ter san. poročnik dr. Jožef Arh; števši od 17. decembra 1929 v čin kap. I. razr. peh. kap. II. razr. Krešimir Brovet, števši od 11. aprila 1930 v čin poročnika peh. podporočnika Anton Urek in Drago Pur; števši od 17. decembra 1930 v čin poročnika peh. podporočniki dr. Rihard Stern, Rok Braut, Josip Oetanjak, Bogoslav Sulina, Vilko Slama in Mate Lovrak; števši od 28. junija 1931 v čin kap. I. razr. peh. kaptani II. razr. Robert Salvi, Ivan Steblovnik, Franjo Haberman, Vinko Stopar, Ivan Kit, Avgust Lukačič, Valter Fišer in Radovan Mejovšek; topniška kaptana II. razr. Edmund Grosman in Kornelij Klajn; konjeniška kaptana II. razr. Zlatko Kralj in Robert Rajner; inž. kaptana II. razr. Bogdan Negode in dr. Julij Rotkopf; int. kap. II. razr. Maks Snuderl in san. kap. II. razr. dr. Stanko Perpar; števši od 31. decembra 1931 v čin poročnika peh. podporočniki Julij Frelj, Karel Mehtig, Karel Predan, Bogomir Pinterič, Maks Podpečan, Josip Sidali; konjeniška podporočnika Rafael Medamed in Otokar Novotni; inž. podporočnika Rudolf Sigel in Franjo Šimunovič ter zrakoplovni podporočnik Miroslav Pintar; števši od 6. septembra 1932 v čin podpolkovnika strojni major Ivan Karner; v čin kap. I. razr. peh. kaptani II. razr. David Pard, Franc Kervina, Tomo Beljan, Ožbe Lodrant, Viljem Menard in Ivan Zorjan; topniška kaptana II. razr. Juro Podnar in Božidar Križ ter sodni kap. II. razr. Milan Bartoš; števši od 17. decembra 1932 v čin poročnika peh. podporočniki Josip Gulešič, dr. Franjo Pihac, Muhamed Kres, Anton Kraljič, Dragomir Kovčević, Branko Rožič, Juro Koc, Karel Hruban, Dragoljub Lozjamine, Mihael Sepe, Danijel Zevnikar, Anton Ermenec, Evgen Sabol, Josip Nečemar, Karel Muk in Franjo Valčič; topniški podporočnik Albin Zapkar; konjeniški podporočnik Franjo Fleš, zrakoplovni podporočniki Anton Petriček, Ivan Globokar in Ivan Plazar; int. podpor. Teodorji Robe in sodni podpor. dr. Teodor Tominec; števši od 1. aprila 1933 za nižjega voj. uradnika I. razr. ekon. stroke nižji voj. uradnik II. razr. Peter Tumir; števši od 28. junija 1933 v čin kap. I. razr. san. kap. II. razr. dr. Aleksander Bračinec ter števši od 17. decembra 1933 v čin poročnika peh. podporočniki Anton Golja, Rajko Iglar, Vekoslav Hajdek, Zdravko Kajnih, Franc Vičar, Ferdo Pavletič, Albert Pol, Ivan Šot, Karel Olah in Miroslav Balog; topniški podpor. Peter Strelec; konjeniški podpor. Franjo Lukačič; inž. podporočnika Pavel Dražič in Niko Brav ter zrakoplovni podporočniki Leopold Polak, Dragomir Jordan, Jakob Pleško in Zvonimir Kucelj.

Ostale vesti

— **O smrti prof. Franca Watzla** poročila splitska »Novo Dobro«

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Danes ob pol 9 dvojni spored:

CARIČINA PODVEZA (Lilian Harvey in Konrad Veldt) in PO SLEDOVIH (George O'Brien)

— **Na orglarski šoli Cecilijinega društva** Ljubljani so koncem šolskega leta 1933-34 izvršili šolo in dobili spričevalo organizatorske usposobljenosti štirje redni gojenel-trejetnik: Grm Ivan, Marolt Anton, Suštaršič Franc in Turk Ivan (z odliko). Poleg teh je napravil organizatorski izpit tudi en eksternist: Pincolčić Ciril, bivši učence orglarske šole in sedaj organist v Razboru pri Slovenjgradcu.

— **Delo v Ljubljani** se je spet začelo. Po štiridnevem neprosto voljnem odmoru so se večer pričeli v Ljubljani zopet gibati. Voda je že predvečernjim toliko upadla, da je nehala teči čez jez. Takoj so jo iz odeska, kjer betonirajo, pričeli črpati z motornimi črpalkami.

— **Regulacija Muzejskega in Marijinega trga.** Dva lepa, morda najlepša ljubljanska trga sta pred preureditvijo, namreč Muzejski in Marijin trg. Na Muzejski trg delavice mestni vrtnarji že sedaj navvažajo prst in gramoz. Skromna poslopja, ki so stala med nuskim zidom in že podrim zidom mestnega zemljišča, so popolnoma odstranjena. Sedaj delajo ravno, svojih 7 m široko cesto, ki bo tekla v diagonali čez Muzejski trg od poslopja banovinske hranilnice do roba nunskega zidu. Ta pot, ki komaj še zasluži ime steze, se bo na ta način spremenila v lepo in široko, z drevjem obsajeno cesto. Sedaj raste na pridobljenem svetu več dreves, kakor jeseni, jelse, bukke, bezgi in druga drevesa. Ta drevesa bo mestna vrtnarija obdržala. Posadila pa bo po Muzejskem vrtu še nekaj novih dreves. Ob nuskem zidu in ob zahodni strani poslopja banovinske hranilnice bo med drevje postavila celo vrsto klopi, ki bodo obstanku na tej osrednji točki mesta prišle ravno prav za oddih. Nunski

zid sam pa dobi v teku časa primerno krinko — mestna vrtnarija ga bo dala namreč obrasti s trto ali z bršljanom. — V Prešernovi ulici dokončujejo zadnja dela pri flakovanju ob tramvajski progi. S 1. julijem pa zapre mestna občina srednji frančiškanski most, ki ga bodo pretlačovali in preuredili. Po preureditvi srednjega frančiškanskega mostu, ki bo med urejanjem na razpolago samo tramvaju, prične mestna občina po Plečnikovih načrtih preurejati tudi Marijin trg. Ob tej priliki bo znatno roseno tudi vprašanje Prešernovega spomenika. Vprašanje tega spomenika bo končno rešene šele tedaj, ko ga bo mogoče postaviti na novo in častno mesto, kjer ne bo veljal zgolj za prometno oviro, za kar ga smatrajo sedaj na Marijinem trgu.

Zobozdravnik dr. Milan Perko

do 23. julija ne ordinira

— **Mesto venca** na krsto pokojnega g. očeta mestnega uradnika Viljema Pleška je darovalo uradništvo mestnega vložišča, registrature in odpravnitva 250 Din za mestne reveže v Trnovem.

— **Razširjenje španskega pokopališča.** Pred nekaj leti še skromno odmerjeno vaško pokopališče so napredujoči Štepanci razširili z nakupom novega zemljišča proti severozahodni strani, ki se sedaj primerno ureja. Na tem pokopališču je že obilo lepih spomenikov, nekaj modernih grobnic (baron Codeljheva, Fr. Povčeta in dr.). Tudi prostor (vhod) pred cerkvijo je razširjen in napravljen močno zidan »portal«. Edino, kar bi človek pogrešal sedaj na tem povečanem pokopališču, je zelenje (ciprese in nasadi) ob glavnih potih in grobeh, dasi se cvetja na grobeh v ostalem ne manjja kakor tudi ne lepih modernih spomenikov s primernimi napis. Dograditi bo seveda tudi še ostali del ograjnega zidu.

Strašen zločin v kaznilnici

Morilec Lakner in Lombar ter razbojnik Pančur poskušali pobegniti — Lakner ubil paznika

† Ivan Peterin

Maribor, 5. julija.

Mariborska moška kaznilnica je bila središče strahovitega in krvavega zločina, kakor se v njenem mračnem zidovju še ni dogodil. Zločin je zasnoval in izvršil morilec meneskega župnika gosp. Franca Kušarja Ivan Lakner, ki je prestajal v zavodu svojo 20-letno ječo. S pomočjo krvavega dejanja je skušal Lakner pribaviti zopet svobodo sebi ter svojima enakom okorelima tovarišema, morilec Lombarju in razbojniku Pančurju. Bil je to že peti poskus Laknerjevega bega, ki se je to pot končal usodno za človeško življenje in usodno tudi za morilec, ki si je s tem dejanjem v drugič omadeževal roke z nedolžno človeško krvjo.

Kako se je zgodil zločin

Ivan Lakner je bil zaradi zverinskega umora v Mengšu obsojen 16. junija 1931 v Ljubljani na 20 let robije ter 31. avgusta istega leta prepeljan v mariborsko kaznilnico. Poskušal je doslej že štirikrat pobegniti. Prvič 14. oktobra 1931, potem 31. jan. 1932, 6. aprila 1932 in 14. jan. 1933. Vsi neumnosti poskusi pa so se mu izjalovili. Radi nevarnosti pobaega je bil zaprt v traktu samotnih celic. V kaznilnici, ki je zgrajena po modernem načinu, se iz središča raztezajo štirje trakti v obliki zvezde. Srednja dva, A in B, sta določena za samotni zapor. Lakner se je nahajal v traktu A v skrajnem koncu v celici št. 58, ki je ena najvarnejših. Poleg običajne ključavnice je zavarovana še z močnim železnim zapahom. Celica je v II. nadstropju. Lakner je beg snoval že dolgo. Posrečilo se mu je, da si je pribavil kos zaostrenega železa, s katerim je odvil v neopaženih trenutkih vijaka glavne ključavnice, ki je na zunanji strani celicnih vrat. Vijake pa je nadomestil z drugimi, ki jih je zopet po dolgem delu izbrusil iz kosa železa, odtrganega od postelje. Ti vijaki so bili čisto kratki ter so držali ključavnico le narahlo.

Včeraj okoli 4 popoldne so odšli kaznjenec na dvorišče na izprehod ter so se nahajali v traktu samo samotarci v svojih celicah. To priložilo je Lakner izrabil, s pritiskom odtrgal ključavnico ter se znašel na hodniku. Nasproti njemu je bival v celici št. 55 na 10 let robije obsojeni Stanko Pančur. S tem se je Lakner že prej z znaki domenil radi bega. Tudi njemu je odvil vijake iz ključavnice ter nato vdrl v celico in spustil Pančurja na svobodo. Lakner je imel s seboj orožje — pest debel kamen, zavezan v brisico. Kamen je moral ob priliki izprehoda na dvorišče izgrebsti iz zida ter ga skrivaj prenesti v celico. Ko je osvobodil Pančurja, sta se oba skrila v celici ter čakala prihoda paznika. Službo je imel deseter zvanjenik I. skupine Ivan Peterin. Mudil se je v usodnem času v knjižnici ter nato krenil na pregled celic. Ko je prišel mimo Pančurjeve celice, mu je Lakner tiho stopil za hrbet ter ga z enim samim strašnim udarcem pobil na tla. Na tleh ležečega je udrihal dalje ter mu popolnoma razbil lobanjo. Med tem je ukazal Pančurju, naj osvobodijo Lombarja. Ta je povelje izvršil ter odklenil s pazniko-

vimi ključ celico št. 63 v kateri je bil Lombar, ki je tudi obsojen. Ta osvoboditev pa se je izkazala kot napačna. Čim je Lombar stopil iz celice, je zagledal na tleh ležečo postavko, po kateri je Lakner udrihal in to ga je tako zmedlo, da je prestrašen zakričal: »Morilec! morilec!« Krik je opozoril paznika, ki so privrli od vseh strani. Med tem se je Lakner oborožil s sabljo, ki jo je vzel Peterinu ter se postavil na vogalu hodnika v bran.

Boj na življenje in smrt

Podnevu ne nosijo stražniki v jetnišnici revolverjev in tako je dobil Lakner v roke samo sabljo, s katero je mahal okrog sebe kot divji. Pazniki so navali na njega z dvih strani. Paznik Pejinovič ga je napadel s sabljo in med obema se je vnel dvoboj za življenje. Med tem je skušal drugi paznik Laknerja prijeti od zadaj, komaj pa se ga je dotaknil, je šinil morilec pokonci ter se z obupnim krikom pogнул v globino iz drugega nadstropja preko ograje. Padel je z glavo naprej kakih 20 m globoko ter priletel z vso silo na palec debela steklena okna, ki dovajajo s hodnika spodaj ležečim kletem svetlobo. Udarec je bil tako silen, da se je šipa, debela nad 2 cm razbila, Laknerjeva glava pa je kljub temu ostala cela. Dobil je na vratu globoko vrezano in hude rane na glavi, ostal pa je pri zavesti ter je že danes skoraj čisto dober. Nahaja se v kaznilniški bolnišnici. Med bojem se je Pančur zatekel nazaj v svojo celico, kjer so ga našli in spravili na varno in prav tako Lombarja.

Kaj pripovedujejo begunci

Še sinoči so vse tri begunce zaslišali. Laknerja kar na bolniški postelji. Pančur pripoveduje, da sta se z Laknerjem že dolgo dogovarjala radi bega, in sicer z znameniti med sprehodom. Pravi, da je Lakner Peterina sam ubil, ko je on bil še v celici. Nasprotno pa zatrjuje Lakner, da je on udaril paznika samo s pestjo. Pančur pa nato s kamnom. Lombar pravi: Pisal sem ravno sinu za rojstni dan, ko mi je nekdo odprl celico ter me pozval, naj bežim. Nekako pred 3 tedni mi je na nekdo vrzel skozi vrata odprtino v celico listič z napisom: Če si za to, udarimo. Pozdravljajo te »težki«, bodi pripravljen. — Nameravali so pa pobegniti v Italijo, ker so zvedeli, da v Avstriji ni več tako varno.

Laknerjeva žrtev

Paznik Ivan Peterin je bil vzgleden vršitelj svojih dolžnosti ter priljubljen kot dober človek pri tovariših, predstojnikih, pa tudi pri jetnikih. Rojen je bil 16. junija 1886 na Primorskem ter od leta 1910 paznik, in sicer najprej v Gradicki, nato med vojno v Gradcu, od leta 1919 pa v Mariboru. Ima družino s štirimi otroki. Najstarejši sin studira jus, najmlajša hčerka pa hodi v tretji razred. Morilec mu je strl lobanjo ter je kljub takojšnji operaciji v bolnišnici umrl danes ob 4 jutraj.

Morilec Lakner

je okorel zločinec, ki je v zaporu sojetnikom z največjo naslado pripovedoval, kako je umoril župnika Kušarja. Bil je nepoboljšljiv ter niso pomagale nobene kazni, ki so mu jih nalagali. Neprestano je tuhtal, kako bi zbežal. Star je sedaj 23 let ter je doma iz Nevelj pri Kamniku. — Stanko Pančur je bil obsojen v Ljubljani radi razbojstva na 10 let robije. Tudi on je doma iz Nevelj ter je star 24 let. O Lombarju so časopisi obširno pisali ob priliki njegovega procesa. — Vsi trije pridejo sedaj pred mariborsko sodišče, ki jim bo prisodilo za strašen zločin zasluženo kazen.

□ V proslavo naših blagovestnikov bo v nedeljo v stolnici ob pol 10 pridiga in ob 10 pontifikalna vs. maša. Pri popoldanski službi boji se vrši darovanje za slovanske misijone ter pobiranje prispevkov za Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

□ Ciril-Metodovi kresovi so začeli v sredo zvečer kot plamenčec v eni vseh bližnjih in daljnih vrhovih mariborske okolice. Od mnogih strani se je žulo tudi streljanje s topi. Pri Mariboru sta žarela najmočnejša kresova na Piramidi, kjer so kresovali magistratni uslužbenici, in na Meljskem hribu. Velikanski kres so žgali pri Sv. Urbanu, kjer se je zbralo h kresovanju tudi veliko mestnega prebivalstva ter so se vrstili navdušeni govori.

kako brezpravje vodi pretirani nacionalizem, ga je nujno moral obsojati. Takrat se je to napačno razumelo. Danes, ko doživljamo posledice nekrščanskega, nasilnega čez vse meje pretiranega nacionalizma, se nam odbojno stališče Mahničeve ne zdi več nerazumljivo.

Prof. Fabijan riše svojstva sodobno pojmovane nacionalizma v nekaterih državah: »Do poslednje točke prihaja (sodobni narodnostni princip), do uničenja manjšinskega naroda in do sankcioniranja vsakega zločina v imenu narodnosti, spojene z državno politično idejo. Z demokracijo misticizmom se odeva vsako sredstvo, laž, obrekovanje, sumničje, nasilje, atentati, umori, samo da so izvršeni v imenu narodnosti in domoljubja...« Ker torej ne poznajo fašistizirani ljudje nobenih meja pri izbiranju sredstev za asimiliranje tkzv. barbar-skih narodnih manjšin, je razumljivo, da se ne bodo ustavili pred Cerkevjo, katere jim naj bi pomagala raznarodovati, rušiti ono, kar je po božjih in človeških postavah združeno v eno telo — škibki narod, ki je odtrgan od matice in krivično priključen tujeju narodnemu telesu.

Po svoji vsečlovečanski misli ni Cerkev nikoli gojila izrazite narodnosti posameznih narodov; njena naloga je bila, da je priznavala vsakemu narodu njegove popolne narodnostne pravice; v duhu njegove narodnosti ga je plemenitila, kazala mu večnostne vzore, izobraževala ga, gojila mu materin jezik itd. nikoli pa ni z najmanjšo kretnjo zavirala njegovega narodnostnega razvoja, saj je vendar vedela, da je »sploševanje narodovih oseb-in naravnih podlag za sprejemljivo nadnaravni resnici in sredstev, da je narodni jezik kakor posoda, s katero pretaka Cerkev vesoljni nauk Kristusov v duše svojih vernikov.« Zato je tem krivičnejša zahteva hipernacionalistov, da bi se

Radost na zraku in soncu Vam daje NIVEA

Pred sončenjem morate nadgrniti svoje telo z Nivea kremo ali Nivea oljem. S tem zmanjšate

nevarnost sončarice, obenem pa dobite krasno bronasto barvo kože.

Nivea na zraku in soncu!

Celje

□ Namesto vencev na grobova g. Pacchiaffa in g. Kneza je darovala trdnica »Aurea«, d. z. o. z., Celje, Din 800 Vincencijevi konferenci za brezposelne.

□ Namesto svetilja na grob g. Alojzija Kneza je daroval Vincencijevi konferenci za brezposelne g. Sador Adolf, poslovodja trdnice »Aurea«, Din 100. — Odbor Vincencijevi konference se obema darovalcem v imenu brezposelnih za naklonjene darove najlepše zahvaljuje.

□ Promocija. Na filološko-historičnem oddelku filozofske fakultete na univerzi v Bazlu je bil promoviran za doktorja državnih ved Celjan g. Rudolf Zimmer. Promoviran je bil na podlagi disertacije: »Das landw. Genossenschaftswesen im Königreiche Jugoslawien.«

□ Kresovanje v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu. V sredo zvečer so zagoreli kresovi skoraj po vseh savinjskih hribih v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu. V Celju samem se je zbralo ta večer na Starem gradu veliko občinstva, v čast obema apostoloma je bil pa prižgan mogočen kres. Svečanost je še posebno povzročila petje moških zborov vseh celjskih pevskih društev, o pomenu obeh svetlih bratov je pa govoril učitelj g. Fr. Roš.

□ Zrtev nesreče. Dušaku Francu, delavcu, Cešta na Dobrovo, je pri delu stroj odtrgal palec na levi roki. — Fele Frančiška, 13 letna hči kočarja z Ostrobrga, je padla s česnje in si zlomila levo nogo. — Leskarvar Franc, 23 letni sin kočarice, Preloge pri Tepanju, je padel s kolesa in si zlomil ključnico.

□ Policijska racija za postopači. V sredo in v četrtek je napravila celjska policija racijo za postopači. Prijeli so bilo 40 mlajših ljudi, ki niso mogli dokazati, kaj delajo in iščejo v Celju in okolici. Kdor se je izkazal, da išče delo, so ga pustili na miru. Aretirani so bili oddani odgoškim potom v svoje občine, nekateri so bili pa izročeni zaradi potepušva okrajnemu sodišču.

Ptuj

Orožniška vest. K ptujski orožniški četni premešeni kapetan II. razreda Josip Bervardi je prišel v Ptuj in prevzel povelje komandirja te čete.

Omejitve kopanja na prostem. Mestni občinski svet je na svoji zadnji seji odredil, da je kopanje na prostem v območju mestne občine dovoljeno le v mestnem kopališču. Prestopki te odredbe se bodo kaznovali v smislu zakona o notranji upravi. Mestno načelstvo opozarja, da mora biti kopalna obleka dostojna in da se bo v nasprotnem primeru prizadetim osebam zabranila uporaba kopališča.

Požar. Posumniku Alojziju Krajncu v Skorinju, občina Vel. Okli v Haložah, je zgorela moderna stiskalnica do tal s poslopjem vred. Škoda znaša Din 5000.

Uradne ure v odvetniških pisarnah za čas od 1. julija do 15. avgusta so od 7.30 do 13.

Kamnik

Prva seja novega občinskega odbora v Komendi bo že to nedeljo ob 15 v narodni soli.

Zaslišanih je bilo v ponedeljek dopoldne na okrajnem načelstvu okrog 40 mož in fantov iz Strani in drugih okoliških vasi zaradi izgrediv pri volitvah v občini Kamniški Bistrici, o katerih je pred tednom poročal »Slovenski Narod«. Po zaslišanju se je izkazalo, da so faktična dejstva nekoliko drugačna, kakor jih je naslikal »Narod«, in fantje so bili vsi oproščeni. Ob tej priliki bi omenili, da se je zbrana množica mirno razšla, ko je dal predsednik volilne komisije prečitati po predstavniku Kosirjeve liste sledeči rezultat volitev v Kamniški Bistrici: udeležba 488 (69%), oddanih glasov za listo Jožeta Kosirja 312 in za Janeza Pavlina (JNS) 176. Ta rezultat je popolnoma v skladu z izjavo, ki jo je dal malo pred zaključkom gruč moč pred Malenkovo gostilno član volilnega odbora gosp. Gams (JNS), da dobi Kosirjeva lista 16 odbornikov, Pavlinova pa dva.

Konec cestnih del v Podgori. Te dni je bila končana gradnja močne kamenite skarpje ob levem bregu Nevilce od Sušovega mosta do kopališča. Zadnje poplave so pokazale, da je skarpa neobhodno potrebna v obrambo ceste, ki jo je voda že na več krajih izpodkopala. Za gradnjo skarpje je bilo treba žrtvovati precej truda in stroškov, vendar pa je sedaj cesta proti kopališču lepo urejena in regulirana. Ker jo posipajo z dobrim porfirnim gramozom, bo tudi brez blata in prahu. Z dograditvijo skarpje je obnoven tudi občestni hodnik proti kopališču.

Mariborski teden

stanovniški urad — poziva vse hišne lastnike in najemnike, da sporoče število razpoložljivih sob in prenočišč, ki jih lahko oddajo posetnikom naših prireditelj in raznih kongresov. Letos pričakujemo rekordno število obiskovalcev. Prvi kongres se bo vršil v dneh od 14. do 16. julija 1934 in sicer zborujejo sadijari. — Stanovanja prijavite na naslov: Mariborski teden, stanovniški urad, Aleksandrova št. 35 (Putnik). Telefon št. 21-22.

□ V Dravi prepevčeno kopanje. Mestno načelstvo razglasa: Z ozirom na naredbo predstojništva mestne policije v Mariboru se kopanje v Dravi splošno prepoveduje, ker je Drava v Mariboru povsed nevarna. Kopalci se smejo kopati le v kopališču na Mariborskem otoku. Ostala kopališča ob Dravi se smejo uporabljati le kot solčna kopališča s prhami brez kopanja v Dravi in to tudi iz zdravstvenega vidika z ozirom na kanale, ki se iztekajo v Dravo.

Cerkev ponižala v služabnico njihovih vnebovpijoče krivičnih dejanj, Cerkev, katere vodilo celotnega delovanja je ljubezen. Ker pa se je zgodilo, da so posamezni duhovni, najsibo iz takih ali onakih ozirov podlegli grožnjam in prigovarjanjem absolutnih nacionalistov, je stavek, ki ga je zapisal prof. dr. Fabijan: »A če gre za poskus, porabi Cerkev za asimilacijo narodne manjšine, takrat pa mora služabnik Cerkev biti samo katoliški duhovnik ali škof, zavedajoč se, da bo dajal odgovor za duše...« — popolnoma na mestu!

Resnično je poslednja točka grobe nacionalizma, če skuša ta najeti Cerkev, ki mora biti po svojem poslanstvu največja zaščitnica brezbrambnih narodcev in vseh ljudi, za svojo pomočnico pri ubijanju narodnih in verskih svetinjakakega naroda. Dalje ne more iti. Pri tej točki se mora nujno skrhati ost pretiranega, nečlovečanskega nacionalizma. Cerkev ne le ne more biti orodje nekrščanske pojmovane narodnosti, marveč mora (kar se je že nekajkrat zgodilo) zaklicati fašističnim državam: Stojte; pri grobem zatiranju narodnih manjšin, pri krateranju njihovih osnovnih pravic materinega jezika (zlasti v verskem pouku) se neha narodnost. Od tu dalje je zgolj grobo nasilje, ki kliče božje mestečevanje...

Ostala vsebina »Časa« je sledeča: Dr. J. Janžekovič zaključuje svojo daljšo razpravo »Boj za krščansko filozofijo«. Dr. V. Fajdiga je prispeval zanimiv članek »Lamaizem in katolicizem«, kjer predvsem oriše nastanek in bistvo lamaizma, nato pa pokaže kljub navidezni podobnosti med katolicizmom in lamaizmom (vsaj v zunanji organizaciji) popolno razliko med obema religijama zlasti v duhovni vsebini. V »Obzorniku« je daljša ocena Vevrove »Knjige o Bogu« (napisal Aleš Useničnik), sestavek »Katoliška akcija v Franciji«, ki jo je

prispeval Fr. Veullot za »Čas«, dalje »Nekaj misli o razorožitvi« (dr. Ivan Tomšič). Slede ocene raznih slovenskih knjig.

»Geister, die um Christus ringen.« Pod tem naslovom je pravkar izšla pri založbi Pustet (Salzburg) knjiga Karla Pflegerja, katerega primerjajo kritiki vprav radi te knjige z Romanom Guardinijem, Petrom Lippertom, Al. Wurmom itd. V tej knjigi opisuje Pfleger duhovne borbe velikih mislecev, pisateljev, mistikov itd. v iskanju Boga. Tu nastopajo velike osebnosti, ki so se prebile skozi labirint pojmov in zmot k luči in osebnosti, ki so omahnile ali ki se še borijo in odmikajo skalo za skalo s poti. Kvitki pišejo, da ni Pfleger moistrosko zajel le zastopnikov zapadnega, marveč tudi vzhodnega (ruskega) krščanstva.

Več alpinizma. Zadnja številka »Planinskega vestnika«, ki je lepo urejena, prinaša med drugim Lozarjev članek »Več alpinizma«, v katerem razpravlja pisec o modernem alpinizmu, ki da je zamoril vse osebnostne poteze planinca. Na mesto prejšnjega doživlja je stopil opis tehnike in pota v alpe »nove stvarnosti«. Moderni alpinizem je torej v nasprotju s starim, pionirsko-romantičnim, tehnično-racionalističnim. Lozar riše prehod iz »starega« v novi alpinizem in zaključuje, da ni proti doseganju izkustvom in tehničariji alpinizma, toda treba je obnoviti duhovno podstat človeške osebnosti in sicer najprej znanj alpinizma, v svetu čistih duhovnih odločitev, nato pa tudi v alpinizmu samem.

Dan in pol trajajoča opera. 50 letni komponist E. Gardner iz Harrisburga (Pennsylvania) je dokončal opero z naslovom »Amerika«, katere izvedba bo trajala 36 ur brez premedla.

Kulturni obzornik

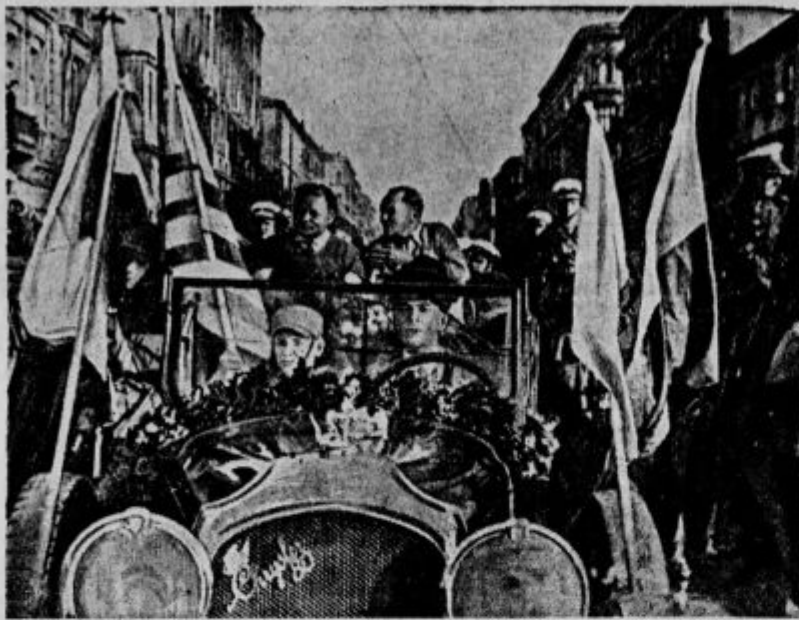
Do poslednje točke...

V zadnji številki »Časa« razpravlja dr. J. Fabijan pod gornjim naslovom o načelih absolutne narodnosti, katere je izumil, oz. si pri-svojil sodobni fašizem v tako zvanih totalitarnih državah. Ker se pisec ozira zlasti na narodno manjšino, na vlogo Cerkev v narodnostnem vprašanju in ker je vprašanje prave oz. absolutne narodnosti časovno živo, se bomo ob tem članku malo pomudili.

Pred vsem navaja Fabijan odstavke iz Mahničeve razprave »Deset poglavij narodnostnega katekizma«, ki so bila napisana pred štiridesetimi leti, a imajo po večini danes bolj kot kdaj prej, pravilno opredelilev med pravo oz. pretirano narodnostjo. Samo en odstavek naj nam pojasni Mahničovo stališče n. pr. do materinega jezika, katerega naj bi (tako so učili nekateri odpadniki) zamenjali s tujim, mogočnejšim: »To je navadni govor narodnostnih zatiravcev in veljavateljev tujčine: češ, kaj hočete s svojo materinščino. Bolje je za vas in vaše otroke, ako se izurijo v mogočni tujščini! Dovolj: mi nočemo tako — in vi nam ne kratite naše prostosti! Ima pa vsak aarod naravno pravico na podlagi narodnega jezika se izobraziti do najvišje stopnje, torej pravico tudi terjati, da se mu osnujejo vsa kulturna izobrazevališča od najnižjih do najvišjih...« Potem takem Mahnič vendarle ni bil anacionalen, za kakršnega je veljal svojačasno. Njegove besede so bile iskreno narodne. Toda če je že tedaj čutil, v

Triumfalna vožnja poljskih letalcev

Zmagoslavni pohod bratov Adamowiczov po Varšavi. Brata Adamowicz sta namreč srečno preletela iz New Yorka v Evropo in končno po dveh zasilnih pristankih pristala na varšavskem letališču.

„Bohemium“- 93. prvina Odkritje češkoslovaškega inženjerja

93. prvina torej res obstoji? Italijanski fizik Enrico Fermi je nedavno trdil, da se mu je posrečilo razbiti uran in pridobiti novo prvino. Ta prvina se tako hitro razblini in razpade, da jo je Fermi utegnil samo fotografirati. Učenjaki so bili zelo skeptični glede Fermijevega odkritja.

Zdaj poročajo iz Prage, da je ing. Odolen Koblic, ki že od 20. leta leta v drž. tovarni urana in radija v Joahimovu, odkril prvino v naravi. Nova prvina bo nosila število 93, njena atomska teža znaša 240. Ing. Koblic je prvino nazval »bohemium«. Ing. Koblic je prvino pridobil iz uranove rude, ki vsebuje okoli 1 odstotek prvine.

Ing. Koblic je dovršil nauke na visoki šoli za kemijo in kemično tehnologijo v Pragi. Kakor rečeno, je bil leta 1920 nastavljen v državni tovarnici urana in radija v Joahimovu. Več let je delal že v Parizu in sicer v delavnici Curiejev, ki sta odkrila radij; zaposlen je tudi bil pri prof. Mouretu na Collège de France.

Fermi je odkril novo prvino z bombardiranjem urana, in sicer z nevtroni, to je neelektričnimi

delci snovi. To odkritje je prava senzacija v tem letu na področju raziskovanja atoma. Uran je prvina, ki je 238-krat težja kakor najlažja prvina, ki jo poznamo, to je vodik. Uran so dozdaj imeli za najtežjo prvino.

Sir Arthur Eddington je nedavno prišel do zaključka, da se število prvin ne sme ustaviti pri 93, ampak da je verjetno, da znaša število vseh prvin 136. Verjetno je tudi, da je težkih prvin 44. Če nadaljnja raziskovanja potrjuje Fermijevo odkritje, bo novi element nosil število 93 in bo torej prvi izmed tistih, katerih odkritje ni napovedal Eddington. Morda si bomo na ta način lahko razložili izredno težo nekaterih svetovnih teles.

Enrico Fermi je odkril novo prvino z bombardiranjem urana. Ameriški učenjaki so se začudili, ko so brali v angleški znanstveni reviji »Nature« Fermijevo poročilo o njegovem odkritju. Cudili so se, kako je mogel Fermi bombardirati uran s takozvanim šibkim topom. Vzel je majhno stekleno cevko z beryliljem in z radioaktivnim plinom radonom, ki nastane, ko razpade radij. Radon učinkuje na berylilj tako, da sprosti na sekundo okoli 100.000 nevtronov. Ti so udarjali na uran.

Doslej še nikdo ni prišel na misel, da se da z nevtroni streljati na težke in komplicirane atome urana in na ta način izzvati radioaktivnost. Doslej so uporabljali za pridobivanje umetne radioaktivnosti samo lažje prvine. Do danes ni bilo znano, da je mogoče izzvati podobne pojave tudi pri težjih prvinah. Učenjaki so že vedeli, da imajo uran in druge prvine, med njimi svinco, radioaktivna svojstva. Toda dosedanja poskusi so človeka prepričali, da ne more vplivati na naravni razpad prvin. Če Fermijevo odkritje potrjuje tudi drugi fiziki, bo to prvi primer, ko se je znanost posrečilo poseči v naravni razvoj, ki se je zdel neizpremenljiv.

16-letni letalec se je ubil

V bližini East Heslerton se je vadal drzni angleški letalec Gerard Henry Lawson Royle s svojim letalom. Letalo je nenadoma treščilo na tla in zgorelo. Priskočili so na pomoč člani letalskega kluba, toda vsaka pomoč je bila zaman. Letalec niso mogli izvesti iz gorečega letala. In kdo je bil ta letalec. Ime smo že povedali, omenili pa nismo, da je bil star komaj 16 let. Zgodilo se je že, da je neki 14 letni Anglež že letel sam v letalu. Že takrat se je za dogodek zanimala javnost in zadeva je prišla pred poslansko zbornico. Tajnik letalskega ministrstva je na zadevno vprašanje odgovoril, da bi v smislu zakona nobenemu Angležu ne smeli izdati letalskega patenta, ako ni dosegel 17 let. Zakon pa ne prepoveduje letanja Angležem tudi izpod 17. leta, ako se učijo in ne zapustijo prostora nad letališčem. Zdaj se je zopet vnela razprava, ali naj vlada sploh prepove mladoletnim letanje. Anglija se je razdelila v dva tabora. Eden je za to, da se ta prepoved izda, drugi je zopet mnenja, da se je mladoletni oženjak kakor nalašč za to, da se človek utrdi in pripravi za vse trdnosti življenja.

svileno vrvico za vrat ter spi večni sen v Beogradu.

H koncu 17. stoletja je zasedel Beograd bavorski knez Maks Emanuel, a 1717. ga je vzel Turkom princ Evgen Savojski. L. 1739. so Turki Beograd zopet obvladali. L. 1789. pa ga je osvobodil general Laudon. Od tod tista slovenska pesem:

»Stoji, stoji tam Beli grad,
Tam Laudon vojvoda stoji...
pred gradom teče rdeča kri,
rdeča kri,
da bi gnala mlinške kamne tri...

Pred svetovno vojno, ko še Kalimegian ni bil od avstrijskih krogel obstreljevan in sedaj kot lepo sprehajališče popravljen, so se še na starih okopih videli sledovi Laudonovih topov... Vendar, dve leti po tem, je bil Beograd zopet v rokah Turkov.

L. 1806. v času prve vstaje, so Srbi osvobodili Beograd pod vodstvom Karadžorđević. S tem je postal Beograd glavno mesto osvobodjene Srbije, v katero se je h koncu 1807 preselil tudi »Praviteljstvujuščij Sovjet«.

V srbskih rokah je ostal Beograd do l. 1793. Karadžorđević je z ostalimi vojvodi zapustil Srbijo in Beograd je ostal sam in Turci so ga zasedli brez vsakega boja.

V času druge vstaje l. 1815. je bila v Beogradu »Srbska Pisarna« in l. 1830. je bila Srbija formalno priznana kot država. L. 1841. pa je Beograd postal prestolnica.

Turki so še ostali v mestu, v takozvanem delu »Šancu«. L. 1867. pa je bil na Kalimegdanu prečitan siličev ferman, in Riša-Paša, poslednji belgradski muhafiz, je predal knezu Mihajlu mestne ključe. V tem hipu je bila na gradu razvita srbska zastava, srbske straže so zamenile turke. Knez Mihajl je na krasnem konju jezdil v belgradsko mesto... In s tem je poslednja turška oblast odšla iz mesta. »Je rekla Tea.

Voda bo gnala motorje

Na londonskem trgu se je prikazal nov izum, ki pomeni revolucijo v tehniki in strojni industriji. Inženjer Harold Nicolson je zgradil po 15 letnem delu vodni motor, t. j. motor, ki se kuri z vodo! Ta čudež je omogočila duhovita kombinacija parnega stroja z Dieslovim motorjem. Poljubna, celo morska voda, očiščena v notranjosti motorja, se loči s pomočjo elektrike v kisik in vodik. Plini se dovajajo v cilindre, kjer se segreje in pod pritiskom spreminjajo v pregreto paro. To postopanje je glavna posebnost novega izuma. Para se razširja in poganja betni stroj. Izumitelj, ki je prišel svoje delo pred 15. leti, se je takrat skoraj ponesrečil pri strašnem izbruhu. Poslopje njegove delavnice je bilo uničeno. A nesreča je dajala tudi dokaz izdatnosti novega kuriva in kapitalisti so se pričeli zanimati za izum. Prvi vodni motor je prišel obratovati že leta 1923, a je bil preneroden in se je rad ustavljal. Šele ponovno večletno delo je odstranilo vse praktične nedostatke novega stroja. Zdaj se že lahko kupi Nicolsonov motor na trgu. Uporaben bo predvsem za podmornice, ki poslej ne bodo potrebovale več zaloge nafte in petroleja. Podmornica bo lahko ostala pod vodo najmanj trikrat več časa kakor po navadi. Vodni motor po potrebi tudi lahko oddaja nepredelan kisik za dihanje.

Odškodnina za milijonski okrasek

Dne 21. maja 1927 se je princezinja Nives Leyen Rufo peljala z ekspresnim vlakom Sirakuz-Rim in sicer v spalnem vozu mednarodne družbe. Po enoletnem bivanju v Italiji se je vračala k svojim sorodnikom v Monakovo. Blizu postaje Montecompatri se je vlak nenadoma ustavil, v spalnem vozu, v katerem je ležala princezinja, je nastal ogenj. Ogenj je uničil tudi dragocenosti, ki jih je imela s seboj in ki so bile vredne 800.000 lir. Dne 7. decembra 1927 je princezinja pri rimskem sodišču vložila tožbo proti mednarodni družbi za spalne vozeve. Sodišče je tožbo za poravnavo škode zavrnilo. Princezinja je vložila priziv na kassacijo. Ta je dala njej prav in poslala tožbo pristojnemu sodišču v Firenzo. Firenze je obsodilo mednarodno družbo na poravnavo škode in sodnih stroškov.

Poljska je te dni praznovala »morski dan«, praznik morja. Slovesnosti so priredili po vsej državi. Navduševali so mladino za morje. Predsednik republike Moščicki se razgovarja s pomorskimi častniki.

Žena izdala nov izum N. Tesle

Ameriški listi so pred meseci poročali o novem izumu slovečega elektrotehnika Nikole Tesle o »stroju, ki zajema energijo iz zraka«. Toda Tesla je odklanjal sleherni pojasnila. Javnost je naposled pozabila na novico, ki jo je amatrata za sad »dobe kislih kumar«. Šele zdaj se je posrečilo nekemu dopisniku izrabiti zgornost žene inženjerja, večletne sotrudnice Teslova laboratorija. Izkazalo se je, da je rešil Tesla uganko prenosa elektrike na daljavo brez voda, kateri niso bili kos najboljši sodobni tehniki z Marconijem na čelu. Radiovalovi prenašajo zvoke, slike in tudi

energijo. Vendarle so bili brezpomembni za industrijo: elektrika se porazgubi po zraku, preden bi utegnili pognati motor, ki mu je namenjena. Tesla je odkril neke nove žarke »neviden vod«, ki prenaša električno energijo poljubno daleč, ne da bi se razkropila po zraku. Ameriška vlada mu je prepuščala za raziskovanje novih žarkov 40 km dolgo železniško progo blizu Niagare. Tesla se vozi tod z električno lokomotivo, ki prejema energijo od več sto kilometrov oddaljene elektrarne brez vsakega daljnovoda.

V.:

Po valovih Donave široke ...

(Beležke iz popotnega dnevnika.)

»In kedaj je postal Beograd naš?«

»V dobi Nemaničev so prišli Srbi do večje državne moči in že kralj Stevan Prvočenani je dobil Beograd od Grkov, a nato je padel pod Madjare. Car Dušan je pri Belgradu strašno pobil ogrskega kralja Ludvika Velikega, in ga nato močno utrdil. Knez Lazar ga je porušil, a njegov sin, despot Stevan Visoki, ko ga je dobil od Sigmunda, ogrskega kralja, ga je naredil za svojo prestolico. Pod Stevanom Visokim je bil Beograd najznamenitejše središče za ves balkanski polotok.«

»A potem so ga obvladali Turki?«

»Pod despotom Džurdžem je prešel Beograd zopet v madjarske roke, ker je Džurdž dobil zanj mnoga mesta v Sremu in na Ogrskem. Madjari so ga imeli do 1521. leta. Turki so ga dvakrat oblegali, a zaman. Madjari so ga s pomočjo Srbov obranili. Pri prvem obleganju ga je obranil kot madjarski poveljnik, Srb iz Primorja, Jovan Talovac l. 1440. V drugem obleganju pa Jovan Hunjadi, ali kakor ga je narod klical — Sibinjanin Janko. L. 1456. je strašno pobil Turke. Po smrti ogrskega kralja Matije Korvina, katerega Slovenci imenujejo Kralja Matjaza, so nastale na Ogrskem neprilike. In l. 1521. je sultan Soliman Veliki osvojil Beograd.

Silna je bila tedaj Turčija. Turška vojska je l. 1683. bila celo pred Dunajem pod poveljstvom velikega vezirja Kara Mustafe. — No, poljski kralj Jan Sobieski jo je vojsko premagal in rešil Dunaj. Kara Mustafa pa je doil

»Menim, da je hotel vaš sin postaviti z motornim kolesom nov rekord?«

»To je tudi storil. Samo v teku zadnjega pol leta je zdaj že devetih v bolnišnici.«

V Ameriki nosijo poleg trdih tudi mehkejša ovratnike iz papirja, ki so se baje obneeli.

Služkinja piše domov: »Ljuba mati, pred mesecem sem prišla v mesto in bila sem že v štirih službah. Gotovo se boš čudila; saj si mi vedno pravila, da ne bom sploh našla službe.«

Oprostite gospod ravnatelj, moja žena mi je naročila naj vprašam, ali bi mi ne hoteli nekoliko zvišati plače?

»Da, da. Sicer pa moram vprašati mojo ženo, kaj se da napraviti.«

Sport in morala

Slovenece je nedavno na evropskem mestu zaplaval, da živimo v znamenju sporta. Propaganda in goji se kult telesa, zaupanje pa je duh. Zato vidiš povsod parade lepih in krepkih teles, vidiš pa tudi povsod popoln — ne samo gospodarski in socialni, ampak tudi — duhovni kaos.

Vendar pa je v sportu, kot v vsakem gibanju, tudi nekaj resnice, samo da je ta mnogo — kratki izrazki in ekstremni pojavi, ki vsako gibanje spremljajo, čisto skrita in skoraj nezaznava. Ta resnica se pri sportu kaže med drugim tudi v odnosu do morala. To se dokaj čudno sliši, ko je vendar znano, da more na moralno plat človeka vplivati le kaka velika ideja ali globoko religiozno življenje in podobno. Vendar je resnica, ki jo priznajo vsi dobri poznavalci sporta, da daje sport krepko in vztrajno telesno udejstvovanje, neprestano željo po uspehih, sportniku moč, da živi moralno, čisto, vzdržno.

Poudarjam, da velja to le za prave sportnike. Pravi sportniki pa niso tisti, ki goje sport le zato, ker je danes moda ali pa zato, da se kratkoročno, kar opažamo pri mnogih sinovih in hčerkah denarnih mogotcev. Pravi sportniki so tisti, ki goje sport vztrajno in sistematično iz notranje potrebe in notranjega veselja ter iz prepričanja, da je le zdravo, krepko in odlično telo vredno prebivališče duše, da bo le tisti človek mogel sodelovati pri reformi družabnega reda, ki se bo vrnil duhovno k Bogu in telesno k božjemu stvarstvu — k naravi. Pomen sporta pa je ravno v tem, da pomeni povratek k naravi, k naravnemu življenju. Sport oživi one — po civilizaciji že skoraj zaupane — naravne sile v človeku, tiste sile, ki jih opazujemo le pri otroku, ki še ni okužen in pokvarjen od večnega sedenja v pisarni, od monotone dela v tovarnah, od brezsolnega dela v rudnikih itd. Samo pri takem sportniku.

ki vse to čuti, ki mu je sport le sredstvo, ki mu naj pomaga čim bolj izpolniti življenjsko nalogo, bomo opazili mogočno zvezo med sportom in moralno.

Poznal sem versko indiferentne fante, dobre sportnike, ki so ravno zato, ker so začutili pravi pomen sporta, živeli nad vse vzgledno in čisto.

Nasprotno pa moremo opazovati pri onih, ki goje sport le iz slavoohlepnih, modnih in drugih nepravilnih nagibov, da postavljajo tudi sport v službo svojega nemoralnega izživljanja.

To opazujemo predvsem pri plavalnem sportu. Koliko pa je pri nas resnih, pravih in vztrajnih plavalcev? Prav malo. Pri nas in se bolj drugod po svetu se izrablja plavalni in kopalni sport v druge namene, samo v sportne. Pravi sportnik je namreč dostojen. V kopališčih pa se dela proti dostojnosti na čeli črti. Pogledjmo samo kopalne obleke večine našega žensstva, pogledjmo nedostojno obnašanje raznih mešanich družb. V nekaterih mestih in krajih skušajo napraviti red s tem, da napravljajo ločena kopališča za moške in ženske.

S smučanjem in turistikom se bavijo večinoma le idealni sportniki. Vendar se dobe med smučarji in turisti tudi ljudje, ki imajo svoje posebne — nešportne namene.

Taki ljudje samo diskreditirajo sport, v katerem vidi del občinstva le slabo, dobrega pa ne.

Pravi sportniki morajo delati na to, da očistijo sport vsega onega, kar ne spada vanj in da pokažejo ljudstvu vso ogromno moralno moč sporta. Treba je le ljudem pokazati pravi namen in pomen sporta, pa bodo postale dobre posledice sistematične sportne vzgoje vse bolj vidne in bo ugled sporta zrastel tudi pri onih ljudeh, ki sedaj nimajo zaupanja vanj.

Sm. R.

Hazena

Varšava: Ljubljana

V torek ali v sredo zvečer bomo imeli priliko videti v Ljubljani poljsko hazensko reprezentanco, ki bo nastopila v nedeljo v Zagrebu proti naši državni reprezentanci. Dan, kraj in čas tekme bomo objavili tekom prihodnjih dni. Za danes bi samo omenili, da nastopi kompletna reprezentanca Poljske proti reprezentanci Ljubljane, ki jo bodo tvorile hazenašice Atene in Ilirije. V ljubljanski reprezentanci bosta tudi igralci Omanova (Ilirija) in Bernikova (Atena), ki bosta v nedeljo igrali v Zagrebu v naši državni reprezentanci. O Poljakih bomo še podrobneje poročali prihodnje dni; o njih vemo le najboljši in lahko rečemo, da bo njihov nastop v Ljubljani sportni dogodek zase in to tem bolj, ker v Ljubljani še nikdar ni bilo poljskih sportnikov in so bili doslej samo nogometaši enkrat v naši državi. Njihova hazenaška splošna prva prestopila jugoslovanska tla.

Primorje: Hermes 8:2 (4:2)

Ljubljana, 5. julija.

V današnji prijateljski tekmi je Primorje s precej visokim rezultatom odpravilo Siskarje. Oboji so nastopili z več rezervami, zlasti Primorje, v katerem sta bila samo dva ali trije ligasi. Znak je neki dela reklama z ligasi? Poleg tega pa je bila tekma precej nezanimiva in tudi brez prijateljskih nastopov ni šlo. Sodil je g. Kušar.

Ljubljanska zimsko-sportna podzveza. Seja upravnega odbora je drveli ob 20 v damski sobi kavarnu Emona.

Sportni drobič. V Zagrebu bodo otvorili v nedeljo sportno kopališče in plavalnico. Bo to prvo kopališče v Zagrebu, ki ga je zgradila zagrebška plavalna podzveza ter bo šele sedaj omogočeno zagrebščim plavalcem, da se razvijejo v tej lepi sportni panogi. Razumljivo, da bodo ob otvoritvi tudi plavalne tekme. Mednarodni Jiu-Jitsu kongres se vrši letos v Nürnbergu. Ob tej priliki bodo priredili Nemci šestdesetletni tečaj za Jiu-Jitsu sport, ki služi za neke vrste samoohrambo in ki je zlasti v vseh letih, ko se razvija Evropa zelo popularen, kjer priredijo celo tekme v tem sportu. Na ta kongres je povabila tudi naša država. — Baron de Courbier, predsednik mednarodnega olimpijskega odbora, je izjavil, da je proti sodelovanju žensk na olimpijskih igrah. — Eden najboljših švicarskih smučarjev, poznani David Zogg, specialist za slalom in smuk, se je ponosil pri tehnikah: zlomil si je desno nogo dvakrat pod kolonom. Nemski državni sportni vodja v. Tschammer in Osten je postal na sportnike vsega sveta naslednji dan. Nemčija je povabila vse narode sveta, da se udeležijo olimpijskih igr leta 1936. Nemsko telovadno in sportno gibanje ve, kakšno dolžnost je s tem prevzelo. Njegova naloga ni samo sebe pripraviti za borbo z najboljšimi na svetu, temveč tudi zastopnikom vseh narodov leta 1936 predložiti, da se je nemški narod tudi kot gostitelj pripravil na olimpijske igre.

Sport v Trzinu. Upravi Sportnega kluba je delalo vprašanje obnove prostora za tenis slika. Prostor je bil namreč v tako slabem stanju, da ni bilo mogoče misliti na igranje tenisa. Visinska razlika je zaradi omehčanja tal — prekoračila vsak dopusten maksimum in spomladansko deževje je do temeljnata splovilo pesek v kanal. Tudi škapa na desni strani prostora je resno ogrozila svojo stabilnost; nevarnost je bila v tem, da jo sponesenje padavine in da zasne preostali del tenisa. Na drugi strani je bilo na vsak način razmotriti vprašanje drastičnih, ki trenutno še ni aktualno, jasno pa je, da se doseže realno ravna gladina umetnega jezika na trdnj, planirani in nivojirani bazi. V teniški predsejaji je bilo nekaj resnih rešitev, zlasti dan, toda še zdaleč, zdaleč premalo, da bi se krili stroški investicije. Kakšne doprinese zmore na članarino, vsak klub in vsako društvo najbolje. Mostna občina je odobrila klub — prvič, odkar obstaja klub — v svojem proračunu podpora v znesku 500 Din, ki pa tudi ne bi mnogo pripomogla k razrešenju plačilnih obvez za popravilo prostora, ki meri okoli 600 kv. metrov, ki je potreboval močnega, strokovno izvedenega fundamanta, dvig prevelikega plosca in najravnokanalizacijo na desni strani. Bati se je bilo tedaj, da ostane Trzin brez tenisa in brez drsn. Leta, toda ne po krivdi uprave SKT, nego po krivdi sedanjih razmer. Z zadnjim upom se je uprava kluba obrnila na gradbeno podjetje g. inž. Jos. Dedeka v Ljubljani, ki je bilo zaposleno z gradnjo pri Sv. Anu nad Trzinom. V svoji znani sportni širokogrudnosti, upoštevaje smoter sporta in potrebo prostora za igranje tenisa, je stavil g. inž. Jos. Dedek klub tako konceptualno, da jih je uravna brez nadaljnjega z veseljem sprejela. Dela, ki jih je vodil polir g. Kikel, so trajala več tednov in sedaj je tenis prostor dograjen, katerega se lahko vrstni med prvostanovce. Z dovršitvijo teniškega pa je naraslo tudi zanimanje med sportno javnostjo do igranja tenisa ter se jih je dolej, odkar obstaja klub, priljubilo rekordno število. Poleg tega ne smemo prezreti dejstva, da je s to uvidenostjo za podvig sporta v našem kotu g. inž. Jos. Dedek doprinesel našemu sportu in sportni javnosti obenem tudi drastično, ki bo v vsakem odzivu zadovoljivo tudi on, ki so valjeni brezhilnih umetnih drastič: seveda tedaj, ko bodo dopustile klimatske okolnosti, kar pa bo še prehitro prišlo. —

Plavalni damski dvomatch Čehoslovake: Madjarske je prinesel na čeli črti zmago Čehoslovakinjam; edino v akoku s stolpa je na prvem mestu Madjarka Fonyo. Rezultati teke srečanja takole izgledajo: 200 m prsno: Hurselova (CSR) 3:23.8; 100 m hrbtno: Freundova (CSR) 1:25.8; 100 m orosto: Sramek (CSR).

Gospodarstvo

Narodna banka v prvi polovici 1934

Stanje dne 30. junija

Dne 30. junija je bilo po nepopolnih podatkih stanje Narodne banke naslednje (vse v mil. Din, in v oklepajih razlika v primeru z 22. junijem):

Aktivna: podlaga 1893.4 (plus 1.0), devize izven podlage 32.5 (—12.0), efekti rez. fonda 88.3 (plus 15.3), nepremičnine 155.7 (—27), kovani denar 250.1 (—61.55), razna aktiva 134.8 (plus 15.2).

Pasiva: rezervni fond 103.7 (—15.3), bankovci v obtoku 4142.6 (plus 110.2), obveznosti po vidu 1108.0 (—105.95), obveznosti z rokom 926.8 (—4.45), razna pasiva 220.4 (—60.0).

Izkaz kaže v primeru z 22. junijem običajno poostrejšo situacijo radi ultima junija, ki je poleg decembarskega ultima najvažnejši v letu. Obrok kovanca denarja se je povečal za 61.55, obrok bankovcev pa za 110.2 mil. Tako da znaša skupno povečanje 171.75 mil. Din in so toliko znašale potrebe za ultimo. Povečanje obitka bankovcev odvarja v glavnem zmanjšanje obveznosti po vidu, kar pomeni predvsem mobilizacijo žirovni računov. Devizni položaj se je spremenil v toliko, da se je per saldo zmanjšala zaloga deviz in zlata (tudi devize, ki so vstete v kritje, so tu upoštevane) za 10.4 mil. Din, kar ni znatno.

V naslednjem podajamo glavne postavke bančnih izkazov za termine: 31. december 1933, 30. junij 1933, 31. december 1933 in 30. junij 1934 (vse v mil. Din):

	31.12.1932	30.6.1933	31.12.1933	30.6.1934
podlaga	1968.1	1900.0	1906.2	1863.4
dev. izv. podl.	2.0	41.9	54.5	32.5
bank. v obt.	4722.7	4403.5	4327.2	4142.0
obv. po vidu	697.9	957.4	1031.0	1108.0
obv. z rok.	1459.4	1279.2	1106.3	926.8

V izkazu banke za 30. junij so v primeru z izkazom za 22. junij zabeležene znatne izpremembe v postavkah efekti rezervnega fonda in nepremičnine. Banka mora za 30. junij napraviti polletno bilanco in ker so tečaj drž. papirjev, ki tvorijo rezervni fond, narasli, je postavka efekti fondov narasla pri rezervnem fondu za 15.3 mil. In za prav toliko na pasivni strani rezervni fond.

Postavka: nepremičnine, zavezo za izdelavo novčanice in inventar je narasla v teku polletja od 153.7 na 155.7 mil., v izkazu za 30. junij 1934 pa se je v primeru z 22. junijem zmanjšala za 2.7 mil., kar pomeni, da so nekako toliko znašali običajni odpisi.

Večje izpremembe so bile izvršene tudi v raznih pasivih in raznih aktivih. Katere transakcije so bile podlaga tem izpremembam, nam ni znano, pričakujemo pa v poslovnih poročilih banke same za to pojasnilo.

Drž. obračun za 1933-1934

še ni gotov, saj traja budžetsko leto do konca avgusta 1934. Pač pa so sedaj objavljene še podatki za mesec maj, koliko je bilo izvršenih izdatkov, oziroma je prišlo dohodkov na račun prorač. leta 1933-1934, ki sicer normalno konča z 31. marcem 1934. Izplačil je bilo v aprilu še za 142.0 mil. Din. dohodkov pa manj. Skupno je v 14. mesecih, t. j. od 1. aprila 1933 pa do konca maja 1934 bilo izvršenih izdatkov za 6263.2 mil. Din. dohodkov pa je bilo v tej dobi 6353.8 mil. Din. Tako je bil proračun izvršen s približno 90% v dohodkih in izdatkih. Od konca aprila 1934 do konca maja so se povečali likvidni, a še neizplačani računi, kateri je treba plačati od 191.3 mil. na 210.2 mil. pri splošni državni upravi, pri državnih gospodarskih podjetjih pa so se ti računi tudi povečali od 168.76 mil. na 197.96 mil. Din, od tega pri glavnem ravnateljstvu državnih železnic od 127.05 na 160.7 mil. Din, pri ministru za šume in rube pa so se zmanjšali od 41.7 na 37.3 mil. Din.

Trgovinska pogajanja z Grčijo. Iz Beograda poročajo, da pogajanja z Grčijo niso prekinjena, ampak se nadaljujejo.

Likvidacija. Jelen, tvornica finega usnja in rokavic, d. d. v Karlovcu sklene občni zbor za 19. julija. Na dnevnem redu je sklepanje o likvidaciji družbe. Bilanca za 1933 izkazuje pri glavnici 0.3 mil. Din iz 1. 1933 izgube 0.026 mil. Din, prenos iz 1. 1932 pa je bilo 0.146 mil., tako da znaša skupno izguba 0.172 mil. Din.

Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo ima občni zbor v Ljubljani 6. junija ob 8 zvečer v Trgovskem domu.

Odkup svinlih kokonov se približuje koncu. Prevzelo blago je prvostano; za prvostano se plačuje 12, za drugo 6, za tretjo pa 3 Din kot lan.

Švicarske rajfajznovke. »Verband Schweizerischer Darlehenskassen« obsega skoraj vse švicarske rajfajznovke. Iz letnega poročila za 1933 posnemamo, da je število včlanjenih zadrug naraslo 1932 od 541 na 571, lani pa na 591. število članov pa od 43.318 na 51.386 in 53.593. Tako promet kot bilanca vsota od 1932 na 1933 nista dosti narasla, znatneje pa hranilne vloge. Te so znašale koncem 1931 leta 144.4 mil. (rezerve 8.4), 1932 že 159.1 mil. (rezerve 9.1), v 1933 171.4 mil. švic. frankov (rezerve 10.2 mil. švic. frankov).

Nakupi iz strahu. Trgovinska zbornica v Halleju objavlja poziv, v katerem se obrača proti prevelikim nakupom obel, manufakture ter konzerv. Pravi, da je preskrba države s sirovinami, nujno potrebnimi za nadaljnje obratovanje industrije postala zaradi deviznih težkoč merilo za nacionalno disciplino. Vse se boji prepovedi nakupov v inozemstvu, ki nujno izvira iz sedanjih deviznih težkoč. Ljudje ne kupijo samo ene zimske obleke, ampak kar po več skupaj, kupujejo provianta za ne vem koliko časa naprej, zlasti konzerv, ki vzdržijo najdlje. V glavnem pa kupujejo ljudje zaradi tega, ker se boje dviganja cen. Zbornica pravi, da stvarnih povodov za take nakupe ni, kdor pa te nakupe izvršuje, sabotira dvig gospodarstva.

Borza

Dne 5. julija.

Denar

V zasebnem kringlu je bil avstrijski šiling na ljubljanski borzi zaključen po 9.20, na zagrebški je popustil na 9.115, na belgijski pa na 9.06. — Grški boni v Zagrebu 31.15—31.85. — Španska pejeta v Zagrebu 6.35 zaklj. — Angleški funt je ostal v Zagrebu neizpremenjen: zaklj. 252.25.

Curib. Pariz 20.2625. London 15.54. New York 307.25. Bruselj 71.80. Milan 26.36. Madrid 41.95. Amsterdam 208.45. Berlin 117.25. Dunaj 72.98 (priv. 57.25). Stockholm 80.10. Oslo 78.10. Kopenhagen 69.45. Praga 12.75. Varšava 58.10. Atene 2.93. Carigrad 2.51. Bukarešta 3.05.

Vrednostni papirji

Tendence je bila danes čvrsta, kar se je poznalo danes pri tečajih, ki so večinoma več ali manj narasli. Toda promet je slejkoprej slab in je znašal na zagrebški borzi: 7% invest. pos. 50.000. Zaključenih je bilo tudi 100 delnic Priv. agr. banke.

takoj bi se tudi v revanšni tekmi spoprijel s svojim zmagovalcem. Toda njegov zdravnik trdi, da pred septembrom ni računati, da bi Carnera sploh mogel prirediti trenutni; kajti do tedaj bodo šele njegove rane ozdravljene. Film, ki sedaj teče v Angliji in ki prinaša celotno borbo med njim in Baerom pa močno govori v prid Carneru. Kajti on je kljub temu, da si je že takoj v prvi rundi poškodoval nogo, zadal svojemu nasprotniku močne udare, tako, da pravijo strokovnjaki, da se samo za prvo in enajsto rundo lahko z gotovostjo trdi, da je pripadla Baeru. No, če je res tako, bo pokazala prihodnja borba med njima, saj upamo, da se bosta še letos spoprijela.

Boksar Edward je preteklo nedeljo premagal v Curihu svetovnega prvaka Al Browna. Edward je zmagal zaslužno, dočim je Brown razočaral.

Žitni trg

Položaj za pšenico je neizpremenjen dober. koruza je pa nadalje čvrsta. Cene so ostale neizpremenjene. V Vojvodini je sicer deževno vreme nekoliko zadrževalo žetev, vendar je sedaj zopet lepo vreme in žetev gre lepo živahno naprej. K nam sicer nova pšenica ni prišla, vendar kaže, da bo prišla v Slovenijo že koncem drugega tedna.

Novi Sad. Koruza: be. 100—102, be. okol. Sombor 101—103, ban. 98—100, srem. par. ljudije 100—102, ladja Sava in Begej 105—107, ladja Tisa in Donava 106—108. Ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Hmelj

VII. poročilo Hmeljskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. Zalec v Sav. dolini, dne 5. julija 1934: Ze tečen dni imamo ugodno vreme, ki pospešuje razvoj nasadov. Nekaj pozno obreznih kaže celo neko izboljšanje, ki pa vobče ne bo vplivalo na že objavljeno cenitev bodoče letine. Stanje je ostalo večimanih neizpremenjeno in letina bo le picla. V sled predčasnega razvoja hmeljske rastline so nekateri hmeljarji že pričeli s spodbiranjem, ki se bo najhitreje zavleklo do glavnega obiranja meseca avgusta. Z ozirom na bodočo malo letino zahtevajo lastniki hmeljskih ostankov zvišane cene, vsled česar ne pride do kupcijskih zaključkov. — Društveni odbor.

Na Čehoslovaskem je v preteklem tednu padlo v hmeljskih okoliših precej dežja (20—35 mm) in so se hmeljski nasadi zopet osvežili. V koliko bo izdatna vlaga hmeljski rastlini še koristila, so bo vsekakor šele videlo. V nasadih, kjer je rastlina že v cvetu in deloma že razvija kobilce, se stanje splošno najbrže ne bo več dosti izboljšalo, vsaj glede množine pridelka. — Na tržišču je zopet bolj mirno, ker so se vsled padlega dežja izgledali na letošnji pridelček, če tudi morda neopravičeno, zopet izboljšali. Cene so popustile in za lanski pridelček se plačuje sedaj le 65—73 Din za kg. Povpraševanja in prometa je razmeroma malo, vendar so tudi zaloge neprodanega blaga že močno izžrpane.

V Nemčiji je tudi prošli torek in sredo izdatno deževalo in splošno upajo, da se bo stanje hmeljskih nasadov, če bo suša končno ponehala, še znatno popravilo. Pač pa se je pri toplem in vlažnem vremenu resno bati peronosporo. Kupčija je še vedno dosti živahna in je dnevno tudi precej prometa. Zaključna tendence je čvrsta in prav tako čvrste so tudi cene, ki so ostale nespremenjene: za lanski pridelček se plačuje Hallertau 60—71 Din ter boljši Württemberg in Hersbruck 57—61 Din za kg. Trži se pretežno le Hallertausko blago.

Sušak

Gostje prihajajo. S 1. julijem se je Sušak kar prerodil. Začelo se je življenje, ki se bo še stopnjevalo in bo trajalo do jeseni. Ta dan so začeli trumoma prihajati gostje. Na glavnih ulicah so se pojavili zastopniki tujih držav: Čehoslovaki, Nemci, Madjari itd. Vreme je zelo ugodno in domačini pričakujejo naslednje dni še mnogo gostov.

Martinske. Drugače tina Martinske je oživel in je golovo, da prekaša, kar se tiče živčava, Sušak in druge letovišne kraje. V njej kraljuje od 1. julija do 31. avgusta mladi svet: učenci osnovnih šol, dijaki meščanskih in srednjih šol ter študenti visokih šol. Tu imajo svoje dijaško letovišče. Letos je naval izredno velik. Od vseh letovniš držav je privlelo skupaj okrog 600 dijakov (lani jih je bilo okrog 300). Do konca julija bodo tukaj fanti, v avgustu pa dekleta. Prva večja skupina (okrog 50 fantov) je prišla 1. julija jutraj (pod vodstvom telovadnega učitelja g. Lovrenčiča) iz Maribora. Z njo je prišel tudi g. Fr. Kolenc, tajnik KA.

Povsod zidajo. Sušak se lepša. Zidariji se na vseh straneh mesta na delu. Samo v eni ulici bodo kmalu dozidane štiri nove hiše — med njimi dve petnadstropni.

S trga. Živilski trg je dan za dnem bogatej založen. Zadnje dni se je v veliki množini pojavilo sadje: hruške, jabolka, breskve, slive, sveže smokve itd. Cene niso pretirane.

Martinske. Dne 3. julija sta zlasti dva dogodka vzbudila pozornost malih letoviščarjev (dijakov). V zalivu se je pojavil parnik »Slobodac«. Se razume, da so se malečki takoj zbrali okrog morskega velikanja in so ga od vseh strani ogledovali. Najbolj so občudovali potapljača, ki je bil spušen na dno iskat neko stvar. — Ta dan je prišla s Sušaka od Higijenskega zavoda šestčlanska komisija in si je ogledala počitniški dom. Nasla je vse v redu.

Prof. Silvo Breskvar:

Julijsko nebo - Beg osvetij

Kres je za nami; dnevi pojemajo, pa zelo počasi. Na zadnji dan meseca vzhaja Sonce za pol ure kasneje kakor v začetku. Podobno velja tudi glede na čas sončnega zahajanja. Dan je torej še vedno dolg in njegovo skrajšanje bomo komaj opazili.

Zivimo pa v tisti letni dobi, ko grozi huda ura in vlada največja vročina. In vendar je Zemlja v tem času najbolj proč od Sonca. Dne 5. julija je v afelu ali odsonecu, v tisti točki svojega tira, ki ima od Sonca največjo razdaljo. Da vzlic temu Sonce najbolj pritiska, je kriva njegova višina na nebu, ki spada k največjim vseh let. Sončni žarki padajo strmo na vodoravno ravnino in dano ploskev zadene veliko več žarkov kakor pozimi, ko padajo položneje, ker je sončna višina manjša.

Iz zakonov gibanja svetovnih teles sledi, da hiti Zemlja v odsonecu z najmanjšo brzino. Zato je topli letni čas daljši kakor mrzli, pa le za par dni. Na južni zemeljski polobli je obratno; tam imajo sedaj zimo, ki je daljša od njihovega poletja.

Ce se ozremo na jasno večerno nebo, zagledamo na južnem delu precej sijajnih zvezd. Najnižje žari v ozvezdju Skorpiona rdeči Antares, ki živahno miglja radi nizke višine nad obzorjem. Na desni od njega leskeče Kras v Devici, malo naprej pa mirno svetli planet Jupiter, najsvetlejša zvezda večernega neba. Više gori plava rdečkasti Arktur v Volvarju. Levo od Antaresa, proti vzhodu se dviga ozvezdje Orla z Atairom, visoko gori pa nas pozdravlja bela Vega v Liri.

Na severni strani — skoraj pod Severnico — zahaja Kozica v Vozniku. Levo od nje tonejo pod obzorje Dvojčka in Lev s Kraljičem. Na njeni desni pa vzhajajo zvezde Andromede in Pegaza. Visoko nad vzhodom se razteza Labod v obliki križa. — Veliki voz se je preselil na zahodno stran Severnice. Z ovesom kaže proti Arkturu in naprej proti Krasu v Devici. Rimska cesta se vzpenja strmeje kakor prejšnji mesec. Njen svetli pas oklepa vzhodni del neba.

Premičnica Merkur se v začetku meseca skriva v sončne žarke, proti koncu pa se pokaže na jutranjem nebu.

Najlepša jutranja zvezda je Venera — Danica, ki z velikim sijajem naznanja prihod belega dne.

Mars, ki se od vseh premičnic najbolj skriva v sončni luči, se polagoma izmotava iz njenega okrilja in pazljivo opazuje, da bo morda ugledal na koncu meseca v jutranji zarji.

Jupiter krasi večerno stran neba, nad vzhodom pa se prikazuje njegov tekmeč — Saturn. Se nekaj časa in bo postal najsvetlejša zvezda po sončnem zahodu.

Luna se sreča 8. julija z Danico, 19. z Jupitrom in 28. s Saturnom. Dne 26. julija bo delni lunin mrk, a pri nas neviden.

★

Beg osvetij. Ze večkrat smo na tem mestu govorili o posebni vrsti vesoljnih meglic, ki jih radi njihove značilne oblike imenujemo spiralne meglice. Vse imajo veliko, okroglo jedro, iz katerega izhajata v večini primerov dva svetla kraka, ki se spiralo obvijata okoli njega. Spominjajo nas na vodne vrtnice in v še večji meri na vrtnice se raket. Res so odkrili v teh meglicah vrtenje, ki je ustvarilo njihovo značilno obliko. O njihovi naravi in pomenu v zgradbi vesolja pa si zvezdoslovci dolgo časa niso bili popolnoma na jasnem. Šele leta 1924. je ameriški zvezdoslovec Edvin Hubble napravil konec vsem uganjam. Posrečilo se mu je s pomočjo največjega daljnogleda na svetu razkrojiti del enega kraka znamenite spiralne meglice v Andromedi (ki je ena najbližjih) v veliko število svetlih pičic-zvezd. neprimerno večjih od našega Sonca. S tem je dokazano, da spiralne meglice niso nikake »meglice« v navadnem pomenu besede, temveč neposredno veliki sestavi silnih sonc in svetov. Zato jih imenujemo z drugim imenom tudi »osvetja«.

Rimska cesta s Soncem in z vsemi zvezdami, ki jih vidi golo oko z onimi vred, ki jih pokažejo najmočnejši daljnogledi, tvori zase o svetje. Brez dvoma ima tudi svojo značilno obliko spiralnih meglic.

Število do sedaj znanih osvetij cenijo na 2 milijona. To so največje tvorbe svetovnega prostora, kar jih poznamo, in obenem najbolj oddaljene, ki jih more dojeti občutljiva fotografska plošča kot neznatno pegico.

Razdalje, s katerimi so osvetja ločena med seboj, presegajo zmoglost vsake predstave. Povprečno merijo milijon svetlobnih let. Ena najbližjih osvetij je že imenovana meglica v Andromedi, ki jo more zapaziti tudi golo oko. Njena razdalja od nas znaša 950.000 svetlobnih let. Od najbolj oddaljenega osvetja pa potrebuje svetloba kakih 150 milijonov let, preden dospje na našo Zemljo. Ko je žarek zapustil te daljne svetove, ni bilo še človeka na Zemlji!

Najnavadnejši prebivalci vesolja, zvezde stalnice, ki so povprečno enake velikosti kot naše Sonce, viso, kakor vidimo, kar na slepo posejane po svetov-

nem prostoru, temveč so združene v sestave opisanih spiralnih meglic. Te pa so ločene med seboj po silnih razdaljah, ki jih smemo smatrati za popolnoma prazne.

Do tu je vse v redu, kar pa sledi, pa je ovito s plaščem skrivnosti. Znano je, da more zvezdoslovec iz narave svetlobe, ki jo oddaja zvezda, ugotoviti, iz katerih snovi so sestavljene površinske plasti zvezde. Pa še veliko več iztisne njegova umetnost iz zvezdnega žarka. Pove mu tudi, ali se zvezda približuje Zemlji, ali se od nje oddaljuje in s kakšno hitrostjo se premika v eni ali drugi smeri. Če se nam zvezda približuje, barva njene svetlobe pomodri, pri oddaljevanju pa pordeči.

Ko so preiskali svetlobo osvetij, so našli, da se vsa — razen par izjem — oddaljujejo od nas. Barva njihove svetlobe se nagiba k rdeči barvi. Kar pa je najbolj čudno, je hitrost oddaljevanja tem večja — svetloba tem bolj rdečkasta — čim večja je njihova razdalja od nas! Najhitreje se nam oddaljuje neka meglica v Dvojčkih, katere hitrost doseže 25.000 km na sekundo. Tako velike brzine v svetovnem prostoru niso navadne; v veliki meri presegajo brzino kateregakoli svetovnega telesa.

Svede je beg osvetij od nas le relativen. Ne smemo misliti, da le one beže proč. V resnici se tudi mi, ali bolje naše osvetje (sistem Rimske ceste) od njih oddaljujemo. Podobno se oddaljujejo posamezni delci mehurčka iz milnice, ki ga napihuje.

Kaj pomeni beg osvetij? Zadeva je zamotana in terja veliko znanja. Deloma je upravičen tudi dvom, ali si pravilno razlagamo rdečkasto svetlobo spiralnih meglic kot znak oddaljevanja, ali pa nam njihova barva pripoveduje o čem drugem, o čemer mi nič ne vemo. Barvo osvetij še moremo razlagati tudi na druge načine, pa z neprimerno manjšo verjetnostjo.

Krvav odsev teh daljnih svetov vsebuje gotovo mnogo skrivnosti, kajti najboljša razlaga ima veliko hih, ki jih sodobna znanost za zdaj ne more odstraniti. Ko pa nam vse to ne bo več uganka, nam bo brez dvoma marsikaj odkrito, kar se še vedno skriva v neizmernem naročju prirode.

Naznanila

Učiteljski pevovodski tečaj. Vsem prijavljencem sporočamo, da so v tečaj sprejeti. Pričetek 14. julija ob 8 v Glasbeni Matici. Vsak naj prinese s seboj vse številke Glasice in pesmarico Glasbene Matice.

Ljubljana

1 Pozor! Vsi, ki imajo terjati od bivše dunajske pošte hranilnice denarne vloge, se vabijo na sestanek, ki bo 8. t. m., to je v nedeljo, ob 15 v gostilni pri »Levu« na Gospodarski cesti v Ljubljani.

1 Kino Kodeljevo. Nocoj ob 20.30 dvojni spored: »Carjina podoba« (Lillian Harvey in Konrad Veldt) in »Po sledovih« (George O'Brien).

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 5. julija: 12.15 Florent Schmid: Tragedija Salome 12.45 Poročila 13.00 Čas, šramel kvartet v reproduc. glasbi 18.00 Radio orkester 18.30 Izleti za nedeljo (Društvo »Kras«) 19.00 Radio orkester 19.30 O potrebi skavizma (Pavel Kunaver) 20.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Sobota, 6. julija: 12.15 Reproduc. koncert glasbenih slik 12.45 Poročila 13.00 Čas, harmonika pri nas in drugod (plošče) 18.00 Slovenska narodna v reproducirani glasbi 18.30 Interview z napovedovalcem 19.00 Plošče 19.30 Znanstveni politični pregled (dr. Jug) 20.00 Primorska ura: Tržaške narodne 20.30 Vokalni koncert 21.00 Angele Megle 21.00 Prenos iz Menšča: 50 letnica godbe 22.00 Čas, poročila, lahka glasba (plošče).

Drugi programi:

PETEK, 6. julija: Belgrad: 19.30 Predavanje 20.00 Zagreb — Zagreb: 20.00 Klav. gl. 20.30 Iz opere 21.30 Nar. pesmi — Dunaj: 17.50 Pesmi 19.40 Testament, muzik. komedija, Klenz — Budimpešta: 18.30 Vok. konc. 20.00 Igra 20.50 Orient. gl. — Milan-Trst: 20.45 Simf. konc. — Rim: 20.45 Madame de Tebes, opereta, Lombardo — Varšava: 19.15 Lahka gl. 20.12 Ork. in klav. konc. 21.20 Lahko otivo — Praga: 19.35 Plošče 19.40 Husiti — Vsa Nemčija: 20.15 V spomin H. S. Chamberlaina.

ALEKSANDROVO OTOK KRK

NAJLEPŠE KOPALIŠČE GORNJEGA JADRANA

HOTEL VILA LUCIJA

TIK OB MORJU

Penzion Din 55-65 — Prvovrstna postrežba — Zahtevajte prospekte — Ugodne pavšalne cene

Nova uprava Boris M. Plesničar (prej v Park-hotelu na Bledu)

Mali oglasi

Službe iščejo

Trgovski začelnik

pomočnik, mlad, večš špecerije in nekoliko železnine in galanterije ter rezanja stekla, želi zaposlitve takoj ali pozneje. Gre tudi kot sluga ali kaj sličnega. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Priden, dobra spričevala« 7529. a

Službo dobe

Pletilje

spretno, ter učenko — sprejem za stalno. K. Soss, Mestni trg 18. (b)

Samsko postrežnico

spretno, sprejemem za čiščenje vile. Baloh, Costova ulica 16. (b)

Izurnjena pletilja

se takoj sprejme. M. Alešovec, Cankarjevo nabr. št. 1-1. (b)

Fanta

sposobnega za razvažanje in prodajanje sira po mestu in deželi, po možnosti s kavcijo — iščem. Imeti mora svoje kolo. Nastop takoj. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 641. (b)

Objave

Opozorilo!

Opozorjam vsakočar, da moji hčerki Greti Gajšek ne zaupa ne denarja in ne nobenega blaga, ker nisem plačnica za njo. — Gajšek Ivana, trgovka, Maribor. (o)

Vnajem

Skladišče

suho, v izmeri ca. 40 m², v bližini glavnega in gorinskega kolodvora, z električno razsvetljavo — primerno tudi za delavnico, se odda. Izve se: Tyrševa cesta 25, dvorišče, pisarna. (n)

Stanovanja

Dvosobno stanovanje

zračno, prijazno, oddam z avgustom ali septembrom. Kodeljevo, Povšetova. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7522. (č)

Stanovanje

veliko, visokoprtilično — blizu vodmatskega tramvaja — poceni oddam takoj ali avgusta Predovičeva ulica 11. (č)

Stanovanje

sobo in kuhinjo oddam. Bazoviška 4, Moste. (č)

Prazna soba

separirana, parketirana, z elektriko, se odda v Zidovske ulici 3-1. (s)

Posestva

Buffet

eden najboljših v Ljubljani, več let neodpovedljiv, napredaj. Ponudbe pošljite upravi »Slovenca« pod »Buffet 1000« št. 7524. (p)

Hišo

polstrešno, na dvorišču — prodam. Nova vas, Livadna ulica 5, p. Maribor. (p)

Prodamo

Žalne klobuke

in pajčolanke po najnižjih cenah nudi le »Anita« — Ljubljana, Krekov trg 10.

Nudimo Vam

za majhen denar dobra oblačila. — A. Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri IV. Schumi Dolenjska cesta Telefon št. 2951

Slamnike

moderne, od 25 Din naprej, Vam nudi le »Anita« Ljubljana, Krekov trg 10.

REVIGAL

proti kožnim boleznim

Reg. pri Min. Soc. Pol. in Nar. Zdr. v Beogradu
Ime zakonom zaščiteno kontr. št. 8407-9-10

Izdelovalec:

Lekarnar Branislav Mondini, Slov. Bistrica

Reg. pod S. br. 6540 od 5. VI. 1934

Iz proste roke

in v sporazumu z drugo solastnico se namerava prodati

h i š a

št. 8 na Mestnem trgu v Ljubljani, v kateri je znana modna trgovina C. J. Hamann. Podrobna pojasnila daje in pismene ponudbe sprejema podpisani konkurzni upravitelj do dne 20. julija 1934.

V Ljubljani, dne 5. julija 1934.

LEON OZIMIC

konkurzni upravitelj o imovini zapuščine po pokojnem Leonu Hamannu v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 27-IV.

Simončič Maks:

Galicija

12

»Lahko bi bil to že prej povedal! Čemu potem straža na oni strani? Pojdi zdaj kar lepo sam po opadva moža! Povej jima, da ni treba več stražiti. — Pa še nekaj! Ker smo že skoraj vsi skupaj, bom povedal po vrsti, kdaj bo kdo stražil, da ne bo ponoči nepotrebnih sitnosti. Straže lahko znejavamo vsako uro, ker nas je tako več ko preveč. Drug za drugim pridete na vrsto, kakor ležite. Premenjaval jih bom do polnoči sam, od polnoči do dveh boš na vrsti ti!« se obrne k meni. »Za tabo do četrte ure frajtar Možina, za njim pa Strgulc.«

Sedimo na dolnjem koncu hiše in gledamo v daljavo. Razločiti sicer ni mogoe ničesar, kajti noč je precej temna in zvezde le redko posejane; a tam daleč pred nami se od časa do časa nekaj posveti, nekaj kakor velik žareč utrinek, ki takoj spet izgine. Kadar potegne veter od one strani, slišimo tudi zomolklo bobnenje topov.

»V Przemyslu poka.«

»Slišal sem, da nameravajo tudi nas spraviti v tisto gnezdo,« se oglasi nekdo iz teme.

»Lahko bi bili zadovoljni, če bi bilo to res!« pravi Mežnarič. »Pa ne verjamem. Po bitki pri Grodecku sem tudi kar naenkrat slišal, da pojdemo nazaj v Ljubljano, bojda zato, ker je izel naš regiment prevelike izgube. Dokazoval sem tistemu tepcu Orešku, ki mi je to pravil, da to ne more biti res, on pa je sveto verjel.«

»Kaj hočeš! Vsak raje verjame boljše ko slabše.«

»Ko sem šel z doma,« se spet oglasi nekdo, »sem samo na to mislil, kako se bom vrnil iz

vojne s samimi kričji in kolajnami. Pa so mi oči koj rekli: »Le pamet, France, pamet! Raje pazi, da boš tisti križ, ki ga nosiš na hrbtu, prinesel cel domov!«

»Jaz pa,« pripomni drugi, »na medalje nisem mislil. Ampak, veste, nekdo sem slišal od starega očanca iz naše vasi, ki je bil leta 1806 v vojni tam v Italiji, kako je neki vojak rešil svojega ranjenega komandanta, da ga niso ubili Lahi. Bil vam je to nekakšen grof. Pravil je, da mu je ta potlej, ko so prišli domov, nasul toliko denarja, da si je lahko kupil posestvo. Pa sem si mislil, da bi tudi meni kaj takega ne hodilo naopak.«

»Ta je pa lep! Ti bi torej celo rad obogatel v vojni?« se smeje nekdo.

»I, zakaj pa ne?! Ampak, zdaj vidim, da ne bo kruha iz te moke. Kadar te tako podijo in šviga nad teboj in pod teboj, res ne misliš na to, kako in kaj je z drugimi; vesel si, če moreš sam svojo kožo spraviti na varno.«

»To je dobro, da ne mislijo vsi tako kakor ti, drugače bi morali poginiti vsi ranjenici!«

»Kaj misliš, bedak, da ne poginjejo?« se razhudi prvi. »Kdor je tolikanj slab, da ne more sam nazaj, naj napravi testament! Kdo naj ga reši? Sanitejič mogoče? Visoko starost bi lahko dosegel, kdor bi nanje čakal. Takrat, kadar se sovražnik umakne in gre vse lepo brez nevarnosti, morda res katerega poberejo, če je še živ, drugače pa ne.«

»To si pa prav povedal!« zarežni neki glas, kot bi prihajal iz votlega soda. »Ti faširmeserji so ti res prava golazen. Zreti ti znaajo, mrhe, za drugo rabo pa niso.«

»Da vam nekaj povem!« se vmeša drugi.

»Zadnjič mi je pravil eden od teh črnohladežev, da so v večni smrti nevarnosti. Enega izmed njih da je ubilo, ko je porival nosila z ranjencem

v voz. — Ja, za vraga, sem ga nahrulil, ali ste vi mar prelepi, da bi vas ne smelo zadeti? — Pa mi je mrčna tako zameril, da mi ni hotel dati niti malo octa in olja za zeljnatu solato, čeprav je že držal steklenico v rokah.«

»O, oni imajo v tistih svojih vozovih vsega dosti s seboj, kakor dobra gospodinja v kašči,« se oglasi zopet basist. »Kakšni vam pa tudi hodijo?! Zavajeni in tolsti kakor prasi.«

»Jaz pa tem še ne zamerim preveč,« pristavi poddesetnik Možina. V mirnem času niso delali drugega ko poležavali na blazinah. In kadar jim je bilo naročeno, so stresli bolniku v usta tiste praške.«

Molčijo nekaj časa, potem se oglasi nekdo:

»Meni se zdi, da dobimo spet kmalu dež.«

»Kadar smo na potu, mi je dež ljubši ko sonce,« zagotavlja nekdo. »Če bi le ne bilo tega vražjega blata potem. Kamor greš v tej umazani Galiciji, nikjer ne vidiš drugega ko blato in prah.«

»Zadnjič,« se oglasi oni z ženskim glasom, »se mi je potrgalo na desnem čevlju jermenje, pa bi moral kmalu pustiti čevlje v blatu. Če sem se le prestopil, sem ga že moral popravljati, kakor da je v zemlji kakšen nebodigatreba, ki mi ga vleče z noge.«

»Jaz se pa na blato nič ne jezim,« pripoveduje senca, ki se je pravkar prikazala pred nami. »Samo blatu se moram zahvaliti, da sem še živ. Poslušajte! Na umiku sem se mimogrede ustavil v Bobrki. Vse podajalne so bile sicer zaprte, a vendar sem videl, da so naši nosili iz hiš same takšne stvari, kakršnih že dolgo nisem imel pod zobmi: kruh, sir, vino in podobno. Nekdo mi je potem povedal, da so prodajalne od zadnje strani odprte in da se dobi vse, kar si človek požel.«

Res je bilo vsega dovolj, a težko je bilo priti

zraven. Toliko nas je bilo notri, da smo stali drug drugemu na nogah. Žid, ki je prodajal, se je tudi vlačil počasi kakor megla, da ni šlo skoraj nikamor naprej. Samo lajal je zmeraj v neko umazano babše, češ: naj pazi, da kdo česa ne odnese. Nazadnje sem vendarle prišel na vrsto; a ko stopim na česjo, je malo manjkalo, da se nisem spremenil v kamen, kakor tieta ženska v evetem pismu. Ves trg nabasen z Rusi. Kar nič nisem premišljal, ampak ucvrl sem jo, kolikor so mi dopuščale kompe. Bil sem že pri zadnjih hišah, ko mi spolzi v blatu in — štrbunk! — sem ležal na tleh. Hotel sem se pobrati, a že so cvrčale krogle čez mene kakor razdraženi sršeni. — A tako, sem si mislil, potem je pa čisto prav, da sem na tleh. Kar valil sem se naprej po blatu kakor pušek, dokler nisem srečno pribokacal za hiše; potem sem jo pa ubral, da se mi je kar bliskalo pred očmi. Od takrat pa ne zabavljam več čez blato.«

»Jaz mu pa nisem dolžan nobene zahvale, zato lahko zabavljam čezenj,« se pošali nekdo.

»Zabavljati je zdravo,« zamodruje drugi, »črugače bi te še raznesla jeza, ki se nabira v tebi.«

»Res je,« mu pritrdi bas. »Kadar se počeno nazmerjaš, ti je takoj laže pri srcu.«

»Se bodeš pa jutri pomenili napreje!« se oglasi Mežnarič. »Ura gre na polnoč. Čas je, da zlezemo pod odejo. Bogve, kaj nas jutri čaka!«

»Imaš uro?« me vpraša, ko so se drugi že razšli.

»Ne!«

»Potem vzamj mojo! Kadar pa pojdeš spat, jo daj Možini, drugače še vedla ne bodeš, kdaj je čas premenjati straže. Polnočno lahko že kar zdaj premenjaš, saj manjka tako samo par minut. Preden jih zbudiš, bo itak polnoč.«

★